

დროშა

№2 თებერვალი 1952

619
1952

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დროშა

№ 2 (7)

თიბეაგვალი 1952 წ.

ყოველთვიური
საზოგადოებრივ-
პოლიტიკური და
საღივარაუკუნო-
სამხატვრო
ვერსი

გამომცემლობა „კომუნისტი“

თბილისი.

ი. ბ. სტალინის მონუმენტი
სანაპიროს პარკში.

ავტორი—სტალინური პარტიის
ლურჯატი ს. კაკაბაძე
ფოტო შ. ჩოფიკაშვილისა

5073

გირეკანის პირველ გვერდზე: საზეიმო.
ნახატი კ. შახარაძისა

მეორე გვერდზე: თბილისის ქვეითთა
ბკოლის კურსანტები ტაქტიკურ შეცა-
დინეობაზე. ფოტო ვ. კინზბურგისა

მესამე გვერდზე: აგვალის შამანკომბო-
ნატი. შამანიზაციის სააპერო.

ფოტო ი. ხალობისა

მეოთხე გვერდზე: თბილისი. გმრთა.
მოედანი. ფრაგია ფოტო გ. რამაშვილისა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ლია ხაჩათი აქატიკალ მოუხარს

მხრებით ვატარე ომის სამიზმე, სიცილითან შმაგი გაზაირება და, როცა ქვეყნად თვალმოციქიმე მშვიდობის დროშამ გაშლა ინება, შემოხანძრული შინლით და ქუდით შემოვხედი, ჩემს გულს დარი უნდოდა, შევახედ მე შერს ბრძველია უნდისა, გავა მტრულადა, განა უნდოთა! მე დაკორილი მარჯუენა მოვცე; შენ—თეთრი ხელი, თეთრი ხელათმინით, თითქოს არც კარგი სურვილი ვხოვეთ ერთმანეთისთვის, ყველა ერთათთვის. აღარ ვიყოთო უამინდობით, მშვილობა შეეს და გარბეს მოვეიტანს და, როს დღეცლილი, გიზიხარ—მშვიდობით! მშვიდობით მეტი, განა ომითა. თეთრ სახლში დაკარეს ომის დაფდაფებს, შავი სახლია, თეთრი კი არა, თვალს რომ გიბრმევებს ლიორის ლაბლაბი, შენი ჩემდა სამტრად ლესა იარაღი. ... ნუ გავიწყლება, იქ ევლის პირას ჩემს წინ რომ იდგე, როგორც ბატკანი, რომ ჩემმა სისხლმა გადავიჩინა ემ თეთრი ხელიც და ხელათამაინე. დღეს კი დიდგულობ ჰომიბით, აირით, რას მედღეობ, სიდა სადაო? მე მიწაც მყოფნის, შეუც და პავიტი, ნიუ-იორკთან რა მაქვს სადავო. მე აქ ვაგუნებ აზრებს და ჰესებს, მე ქვეყნად მხოლოდ მშვილობა ვთესე. შენ მგლურად უბღღერე მშვიდობის მოსიყვს გადარეული, ციფომორული, ჩემს მიწას უღრენ?—გშთანთქმეს და მოგსპობს მიწაც ჩინური და კორეული. შხაშს, ბალახს გულში ვინც კი ვერ იტყვს, მართალ მარჯუენით დამიწყდებათ. მე მშვიდად ვშრომობ. მომწყლდე, მერიდი! ... არც მტერთან ომი დამევიწყებათ.

თ უჯანდავლი

ვიპტორ ჰიუმო

XIX საუკუნის დიდი ფრანგი მწერალი ვიპტორ ჰიუმო ლიტერატურის სინთორაში შევიდა როგორც რომანტიზმის კორიფე.

გ. ჰიუმო შესანიშნავი ლირიკოსი, ბრწყინვალე რომანისტი, დრამატურგი და პოლიტიკტიკა. საფრანგეთის უდიდესი მწერლები დიდხანს განიცდიდნენ მის გავლენას. „ვიპტორ ჰიუმო მთელი სამკერაია,—ამბობდა ბალზაკი, ფილანგერმა და თანახმა თაღის ლიტერატურული ნიღაფებია დიოქსეს როგორც ჰიუმოს თავადანამყვლებმა და მიზაპელდებმა, გიულ ხილა კი ჰიუმოს უდიდეს გავლენას განიცდიდა განსაკუთრებით თავისი შემოქმედების ბოლო პერიოდში.

გ. ჰიუმოს დიდად ავახსება ლ. ტოლსტოი. მის „სამარტინო“ იგი „საუცუესო ბრწყინვალე რომანად“ თვლიდა; ნაქსამ გარეშად ჰიუმოს ცხოვრებით დადნის გვირგვინის ვერცერთი უდიდესი ალმასი უწოდა.

გ. ჰიუმო გულწრფელი სიყვარულით სარგებლობდა აგრეთვე მისი თანამედროვე ქართველი მწერლებისა და ერნანდოსტების შიროთ, ილია ჭავჭავაძე, ივანე მაჩაბელი, პეტრე მირიანაშვილი, დიდი კარგაშვილი და სხვ. ფართო აზრებდნენ მის ლიტერატურულ და პოლიტიკურ მიზაპელობას.

ჰიუმო, როგორც პოეტი, განსაკუთრებით ქვეყრია პოლიტიკურ ლირიკაში. მისი წერილი „სასეკული“ წარმოადგენს ბრწყინვალე ლექსით დაწერილი პოლიტიკური პამფლეტების საფეთქის ნიმუშებს.

გ. ჰიუმო მსოფლიო ლიტერატურის საფანქრის მრავალ შესანიშნავი რომანი შემატა. მისი სამი რომანი—„პარიზის ლიბინომოლის ტანატო“, „სამარტინი“ და „ხელის მავროლინი“ აბატის მოთქმებულნი ჰქონდა ტრილოგიის სახით, რომელიც ასახავს ადამიანის ბრძოლას სამ აბატქში: ბრძოლას ცრუბრწყინების სტიკიასთან, სოციალურ სტიკიასთან და ბუნების სტიკიასთან.

გ. ჰიუმოს ცალამს გუფუნის აგრეთვე შემდეგი ბრწყინვალე რომანები: „კაცი, რომელიც იოიის“, „93 წელი“ და სხვ. ფრანგული—„ბარბა სტუდოტი“, „სეკურცია ზოგოჯა“, „რბანია“ „ოთხ-ხიზი“, „მეტი ერთობა“ და სხვ.

გ. ჰიუმო იყო ჩაგრული, დამარტული-შაბოსი მეფეარი დამკვეთი, მხარცელა დაწინაბული მტერი. ლიი ბრანპარტმა იგი საფრანგეთიდან გააძევა, მაგრამ ანან ვერ გატეხა ზღერძილი პოეტი.

...„მე, განდევნილია, ვას მანდე სულთი ზოუნაზოუ, ისე ვადი რაჯო. ...“
— აქხადებს იგი თავის ლექსში „უჯანდავლი სიტყვა“, და განაგრძობს: „თუ ზოუნაზოვა უჯანდავას დაბეჭდობს ზოუნად...“
მანდედ წმასდით თრუნაულობაჲს განმეულობა ზოუნის!“

სეფანის კატასტროფისა და პარიზის კომუნის დამარტების მომსურე გ. ჰიუმო მხა აღი-მალა საფრანგეთისაგან ელხას-სტაროიფიკის ჩამოშორების წინადადება და მსაბოლოდებულ მოთხრის თინაწილითა დასაცავად, როსთოდებ ბრუნეუნიამ იგი საბოლოოდ შეიძულა.

გ. ჰიუმოს უდიდესი პოეტობა და ვერცხრებულობა არა მარტო მის ზღერად პოეტურ მემკვიდრეობასთან. ჰიუმო ვრდამესი ჰუმანიტი იყო. იგი იბრბოდა სიცილით დადესვის წინადადება, ვრთა ზოიის თინაწრბრბეობისა და მშვიდობისათვის.

ამჟამად, როცა ინგლის-ამერიკის იმპერიალისტიკები ანალი მსოფლიო ომის განსაზღვრებად ენახდებიან, მიწოდებასაკოი გაიბნის მისი მიერ შემოქმედებისა და დინტიკარის დასაცავად ას უწლებ მეტი მხის წინაშე წარმოთქმული სიტყვები: „არც ერთ გრთ ვუფლება არა აქეს ჩაგადევის მეთრე გრთ, არც ერთ ხალხს ვუფლება არა აქეს სხვა ხალხზე ბატონობის სიყვე, როგორც არც ერთ დამიანს ვუფლება არა აქეს მეთრე ადამიანზე ბატონობდეს... ვის უნდა ომი?—მეფეების. ვის სურს მშვიდობა?—ხალხს,—ამბობდა გ. ჰიუმო ლიონის მეშათა კრებაზე.

ვიპტორ ჰიუმო სიცოცხლეშივე მოეწყო თავისი დიდი ღაწლის დადესებას მთელი კაცობრიობისათვის. იგი დიანად 1802 წლის 26 თებერვალს, ნანს-ლეონის ვენერლის ოჯახში, გარდაიცვალა 1885 წლის 22 მაისს, 83 წლის ასაკში.

გ. ჰიუმოს გარდაცვალების დღე საფრანგეთში ერთწლიანი ღლოვის დღედ გამოცხადდა. ჰიუმოს მხრის ნაშეკრი მითლითადად ადამიანი ნიაკიულდება მისი გარდაცვალება საფრანგეთთან გრთად მიეღვა მთლიან იგლოჯა, მიმდინარე წლის 26 თებერვალს კი მიეღვა პროფესულმა კაცობრიობამ დიდი პატივისცემით აღნიშნა ჰუმანიტი მწერლის დაბადების 150 წლისთავი.

ვიპტორ ჰიუმო

იხილვის. საქართველოს სსრ მთავრობის სახელმწიფო მწერლობის პრესკამი.

ბრძოლისა და შრომის ფრონტებზე

უკრაინის მთიანეთში დაიწყო პრეტორული სიძინის სამხრეთულ გზა და რადისსტაციის მტკნარი დაზიანება. გარბის რადიოსი სიძინის კულმურენე დიქვის თრი თრ-დენის უკრაინის ტისდა.

გამართყებული სანჭთა, მუშრბოლი კვლავ მზიდნიდან შრომის დაუმრუნდს თავის მშრბოლით კულმურენულიანი. აქ იგე სთავყენი ჩაყუნდა თამნაქის უსეი მისსვლასათვის შრბოლის. პრეტორული სიძინის მზიდნიდან შრომის ფრნტზე განსაკურთრული მამ-დნა და თათსნთა გამთიხინა: დიქვის თრი თრდენის უკრაინის დღეს სიდილასტყრი შრომის თრგნის გმირია.

1945 წლის 24 ივნისს, მისკოვში, წითელ მონღანზე შედგა გამარჯვების პა-რადი.

განადგურებულ გერმანულ-ფაშისტთა პოლკებისა და დივიზიების ორანი დრო-შა და შთ რიგებში მიტლერის პირადი შტანდარტი დაჰყარს ლენინის მავსო-ლეთშიან რაგორე ფაშისტ დამპყრობლებზე გამარჯვების სიმბოლო.

სურათზე — საბჭოთა არმიის მებრძოლები დამარცხებულ მიტლერული უკრე-ბის მარს დამხობილ დროშებში.

რეპროდუქცია აღებულია გერმანული „სოვეტსკი სოიუზიდან“.

პროკოვი სვანიძე
ბერლინისათვის შრომის დღებში
ფოტო ს. კორბუკოვის

ვახანგ ზომრავაშვილი მსოფლიო ხმამს

წორევეიაში ააფეთქეს სამამული
ოშის დროს დაღუბლები საბჭოთა
მებრძოლების საფლავები.

ისინი ძვივად მოვიდნენ თვემინან
ბულბარტალნი ლა სანმონიანნი,
რომ ბამარჯვების სიმღერა ბეთმათ,
რომ თყვინი სიტყვა ლა ბულის ფეთქვა
სულ ყოფილიყო ხალისინი.

სახლი დასტრეხს ცოლი და დედა,
რომ მომბანეთ შუა თვემან ბავშვში:
ღვს უხვი მეთლი მსოფლიო ხმამს,
ჩა ბაზუმონარ მემომრას ბელას
ბაღაბიტილი თყვინი ნაშუნი.

ჩანს საფლავები ბულბადმურერი,
ნოთუ ახლნაღ ღვამკლით აღივსათ, —
მათ თყვინთვის მსტემს სივრცელუ ტაბილი,
თყვინ ქი ვაჰამტებს შვიდმოგონი ძირლი
ცინი საბარემიცი ალაკ აღრსათ.

ზომს მართლა ჩაჰყვა ფვილი იარა,
მინც ფვილიათ მბარაზულინობა.
თყვინ მკვლავზე ხმარომათ ახლა იარალს,
ჩანს ქი ხეშული ბავშვნიკალა,
მათ რომ ეტყინეთ ძველი ზარილობა.

ჩანს ბა ჩანმევი მუჰარა, მარბამ
უნდა იცოდეთ ბავროვილითი:
მომსლოტს ყოველთვის ვუმჯობელო მარბად,
თუ ფვილს საფლავს ვინმეს ფხს ღვამკლით,
წამომგებინა დასოვილითი.

სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოში ყოველ 70 კაცში ერთი უმაღლესი განათლებულია. 30-35 წლის წინათ ასეთ ციფრზე ოცნება არ შეიძლებოდა. დღეს, უკვე საკმაო რაოდენობით გვაყავს მასწავლებლები, აგრონომები, ექიმები, ინჟინრები, სოფლის მეურნეობის მექანიზატორები, ვეტერინარები, ზოოტექნიკოსები და სხვა დარგის სპეციალისტები.

ჩვენს რესპუბლიკაში ოცნადე უმაღლესი სასწავლებლებია. მათში 25.000-ზე მეტი სტუდენტი სწავლობს. ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენი უმაღლესი სასწავლებლები ყოველწლიურად სამშობლოს ამოწვენ 5.000-ზე მეტ სპეციალისტს.

1918 წელს, როცა თბილისის უნივერსიტეტს დაარსდნენ, უნივერსიტეტის შექმნის მოქინააღმდეგინი (და ისენი კი მენშევიკური მთავრობის წევრები იყვნენ) ამბობდნენ: ჯერ ერთი—პროფესორები არ გვეყოლება, რომ უმაღლეს სასწავლებლებში ლექციები წაკითხონ, მეორე—სად იქნება ამდენი სტუდენტი, მესამე—უნივერსიტეტის შესანახად სახელმწიფო ფულს ვერ გაიღებოდა.

უნივერსიტეტის დაარსების ენთუზიასტები ვერ შეაშინა ამ თავიანთებრმა მუქარამ და ჩვენი უმაღლესი სასწავლებელი გახსნეს, როგორც კერძოდ დაწესებულება, იმ იმედით, რომ ოდესმე მასაც გაუიფიქრებდა მედი. ისინი ანგარიში არ მოსწავდნენ. 1921 წლიდან, საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ, უნივერსიტეტს, როგორც ყოველ სხვა სახალხო საქმეს, დენინ-სტალინის დიდი პარტიის სახით დიდი გულშემატკივარი და პატრონი გაუჩნდა. უნივერსიტეტი და, საერთოდ, სახალხო განათლება ბოლშევიკური პარტიის შეუწყველელი ზრუნვის საგანი გახდა. რესპუბლიკაში ფართოდ გაიშალა სოფლის მეურნეობის ტექონსტრუქცია, შეიქმნა ინდუსტრიის ახალი კერები. საქართველოს განუზრვლად წინსვლაში დიდ მონაწილეობას იღებდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი.

ნ. ქახიშვილი

სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი

უნივერსიტეტის მეცნიერ მუშაკთა ბიბლიოთეკაში

ტეტიც. მის მიერ აღზრდილი სპეციალისტები თავდადებით მუშაობდნენ მშენებლის ან უფლა უბანზე და ხელს უწყობდნენ ამ უწყველ გარდაქმნასა და ზრდას. რესპუბლიკის ზრდასთან ერთად, უნივერსიტეტიც იზრდებოდა და მტკიცდებოდა. თუ დაარსების პირველ პერიოდში მას მხოლოდ ერთი ფაკულტეტი ჰქონდა 66 პროფესორ-მასწავლებელი ჰყავდა, დღეს 12 ფაკულტეტი აქვს, სადაც 5060-ზე მეტი სტუდენტი სწავლობს და 560-ზე მეტი პროფესორ-მასწავლებელი მუშაობს. უნივერსიტეტმა თავისი არსებობით ხელი შეუწყო სხვა სამეცნიერო-კვლევითი და სასწავლო ინსტიტუტების წარმოქმნას. უნივერსიტეტის დაარსების 10 წლის შემდეგ, მისი ფაკულტეტების ნაზაზე ჩამოყალიბდა სა-მედიცინო ინსტიტუტი, სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი, ზოოვეტინსტიტუტი, პოლიტექნიკური ინსტიტუტი, ქუთაისის ჰედაგოგიური ინსტიტუტი და სხვ. თბილისის უნივერსიტეტმა ხელი შეუწყო საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის დაარსებას. აკადემიის პირველ ნამდვილ წევრობა, ცამეტი უნივერსიტეტის პროფესორი იყო, ხოლო მათ შორის სამს, უმაღლესი განათლება უნივერსიტეტში ჰქონდა მიღებული. აკადემიის 5 სამეცნიერო-კვლევითი

ინსტიტუტი უნივერსიტეტისაგან—გალავა-დღეს უნივერსიტეტში—40-ზე მეტი პროფესორია, აქედან 17 აკადემიკოსი. სამედიცინო, 13 ვეტერ-კორესპონდენტი და 250-ზე მეტი მეცნიერების კანდიდატი.

ორი წლის წინათ საქართველოს უნივერსიტეტსა და აკადემიის სამეცნიერო დაწესებულებებს გაეცინ სირბინის უნივერსიტეტის პროფესორი მარსელ პრენანი. პარიზის ერთ-ერთ ჟურნალში მან წერილი გამოაკვეთა და გულანაკული წერდა: „პატარა საქართველოში იმდენივე მეცნიერი მუშაკია, რამდენიც დიდი, 45 მილიონიან საფრანგეთში“.

სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიც ჩვენი დღევანდელი ზედინური ცხოვრების პირშია. საქართველოს რესპუბლიკაში ყოველ 200 მცხოვრებში დაახლოებით ერთს ამთავრებულნი აქვს უნივერსიტეტი, რაც ჩვენი ქვეყნის კულტურის დიდ ზრდაზე მეტყველებს.

სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს მტკიცე მატერიალური ბაზა გააჩნია.

1945 წლის იანვრისათვის უნივერსიტეტის ქონების ღირებულება 13.788.900 მანეთს უდრდა, ხოლო 1951 წლის იანვრისათვის ამ ქონების ღირებულება უკვე 30.345.000 მანეთამდე გაიზარდა.

1945-1950 წლებში ლაბორატორიების მოწყობაზე 10.075.100 მანეთი დაიხარჯა. 1945 წელს ბიბლიოთეკაში გვიჩინა 665.631 ტომი, 1951 წლის 1 იანვრისათვის — 1.007.000 ტომი. 1945 წელს შენობაა ფართობი 31.000 კვადრატული მეტრი იყო, ამჟამად—37.000 კვადრატული მეტრია და სხვ. ეს მხოლოდ რამდენიმე დამახასიათებელი ციფრია.

რასაკვირველია, ყოველზეც გაგვიწესა ახდენს სწავლების ხარისხი. 1945 წელს სტუდენტთა აბსოლუტური მისწრაფა 56,7% შეადგინდა, 1951 წელს—84,2%. 1945 წელს კარგონსები და ხუროსნები 10,1% ს შეადგინდნენ, 1951 წელს—62,3%. 1945 წელს სტუდენტობამ ბიბლიოთეკიდან გამოიხოვა 197.327 ტომი, 1950 წელს—690.223 ტომი, ხოლო 1951 წლის პირველ ქვეს თვეში—700.000-ზე მეტი ტომი. მაგრამ კარგი სპეციალისტის ვაზრდა მართო ლექციებისა და წიგნით არ შეიძლება. სტუდენტი თავიდანვე საზოგადო მოღვაწე, საზოგადო საერთო საქმის დიდი პატრიოტი უნდა იყოს. საბჭოთა იგი უნივერსიტეტშივე შეუჭრის ასეთ მუშაობას, ამას ხელი უნდა შეუწყონ პარტიულმა ორგანიზაციამ, კომკავშირმა, პროფ-

ორგანიზაციამ, სამეცნიერო საზოგადოებამ, სასპორტო საზოგადოებამ.

1950-51 სასწავლო წელს სტუდენტთა სამეცნიერო საზოგადოების წევრთა მიერ წაითხვლა 634 მოხსენება. აქედან სტუდენტთა XIII კონფერენციაზე — 159. კონფერენციაზე გამოტანილი მოხსენებანი საკუთარი კვლევისა და ექსპერიმენტის შედეგია. მიმდინარე წელს სტუდენტთა სამეცნიერო საზოგადოება გააორკვევს ამ მიმართულებით მუშაობას.

ფართოდაა გაშლილი სტუდენტთა მხატვრული თვითმოქმედი წრეების მუშაობა. დიდი სიყვარული დაიმსახურა სტუდენტთა სიმფონიურმა ორკესტრმა, რომელმაც 60 სტუდენტთა გაერთიანებული. ორკესტრი წარმატებით ასრულებს ფალიაშვილის, ჩაიკოვის, შუბერტის, მოცარტის და თანამედროვე კომპოზიტორთა სიმფონიურ ნაწარმოებებს, გარდა საუნდერსიტეტო მომღერალთა და მოცკეპავთა გუნდისა, არსებობს საფალეტო მხატვრული წრეები. სულ მხატვრული თვითმოქმედების წრეებში ჩამოყალიბდა 1500-2000 სტუდენტი.

ცალკე უნდა აღინიშნოს ჩვენი სტუდენტების ლიტერატურული წრე, რომელიც ნაყოფიერად მუშაობს და თავისი ნაწარმოებების უკვე იური კრებულში გამოსცა. ამ აღმნიშნავს („პირველ სივსა“) ფართოდ გამოუხმაურა ჩვენი საზოგადოებრივობა.

უნივერსიტეტში მუდამ ფართოდ იყო გაშლილი ფიზკულტურულ-სპორტული მუშაობა. საბჭოთა ალბინიზმს საფუძველი ჩაუყარს პროფესორებმა გ. ნიკოლაძემ და ა. დიდუბულაძემ. ჯერ კიდევ 1923 წელს მიენიჭა წრეებს პირველი ადგილი გ. ნიკოლაძის ჯგუფი. მას შემდეგ უნივერსიტეტის სტუდენტებს ყურადღება არ მოუკლიათ ჩვენი მიზნისათვის.

1951 წელს 134 სტუდენტმა საბჭოთა ალბინიზმის ნიშნის ტარების უფლება მოიპოვა, ხოლო 20-ზე მეტი სტუდენტი მრავალი უძნელესი მწვერვალის დაპყრობაში მონაწილეობდა. გასული წლის ზაფხულში უნივერსიტეტის ტანმოვარჯიშთა ჯგუფმა შეიძინა მოიპოვა საბჭოთა კავშირის ჩემპიონის წოდება და ორჯერ შეინარჩუნა ასაი. ჩვენი სტუდენტები თბილისის სამეზის ჩემპიონები არიან ქართულ ჭიდაობაში. უნივერსიტეტის 24 სპორტულ სექციაში გაერთიანებულია 2.472 სტუდენტი. აღსანიშნავია, რომ პირველად ჩვენმა სტუდენტებმა დაიწყეს ძველი ქართული თამაშის — ფარხურის აღდგენა.

უნივერსიტეტში სტუდენტების საქმიანი ფუნქციონირების მხოლოდ დაშინ 12 საათიდან დღის 8 საათამდე წყდება. დანარჩენ დროს ჩვენი ახალგაზრდობა შემოქმედებითს მუშაობას ეწევა. ლექციების დამთავრებისთანავე ერთ აუდიტორიაში იწყება დისკუსიონის სიწმიდის შესახებ, მეორეში — არჩევენ და სწავლობენ სტალინის გენიალურ შრომებს ენის შესახებ, მესამეში — მოხსენება

პროფესორი ბ. კოკიაშვილი მეცნიერობას ატარებს ქიმიამ.

მიზნობრივ ბიოლოგიის შესახებ. ბატარა აუდიტორიებში კი რუსული ენის შესწავლული წრეები მუშაობენ, სხვაგან მხატვრული კითხვა და ა. შ.

1950 წელს გამოქვეყნდა უნივერსიტეტის თანამშრომელთა 431 შრომა. 1949-1950 წლებში დაბეჭდილია 781 სამეცნიერო თემა. 1945 წლიდან დღემდე უნივერსიტეტის გამომცემლობამ დაბეჭდა 172 სახელმძღვანელო და დამხმარე წიგნი, აქედან 100-ზე მეტი ორიგინალურია. 1949-1950 წლებში უნივერსიტეტმა 40 მეტი წიგნი გამოსცა.

33 წლის არსებობის მანძილზე უნივერსიტეტის მეცნიერმა მუშაკებმა 10.000-ზე მეტი მეცნიერული შრომა გამოაქვეყნეს.

უნივერსიტეტში 375 სამეცნიერო დისციპლინა ქართულ ენაზე იკითხება, სტუდენტთა უზრუნველყოფილია სახელმძღვანელოებით, წიგნებით, თერმინოლოგიით, ლექსიკონით. ეს გიგანტური შრომა ქართველმა მეცნიერებმა სულ მცირე ხანში შეასრულეს. ისინი დღესაც სახსარული დანერგობენ მუშაობას არა მარტო უნივერსიტეტში, არამედ სხვა მრავალ სასწავლებელსა და სამეცნიერო დაწესებულებაში.

უმაღლესი სასწავლებელი, კერძოდ, უნივერსიტეტი კადრების სამშველთა ჩვენ უნდა აღვზარდოთ მაღალკვალიონიერი სპეციალისტები, რომელთაც შეეძლებათ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანონ კომუნისტური მშენებლობის დიდა საქმეში.

უნივერსიტეტში უკვე 500 ზე მეტმა კურსდამთავრებულმა დაიცვა დისკუსიონა დოქტორისა და მეცნიერების კანდიდატის ხარისხის მოსაპოვებლად. ბევრი მათგანი უკვე სახელმწიფოებრივი მეცნიერია. მარტო 1945-50 წელს უნივერსიტეტში დისტრატცია წარმოადგინა

და დაიცვა 99 ასპირანტმა. ეს ცოტაა რომა, მაგრამ ამ მხრივ უფრო მეტია ვასაკეთებელი.

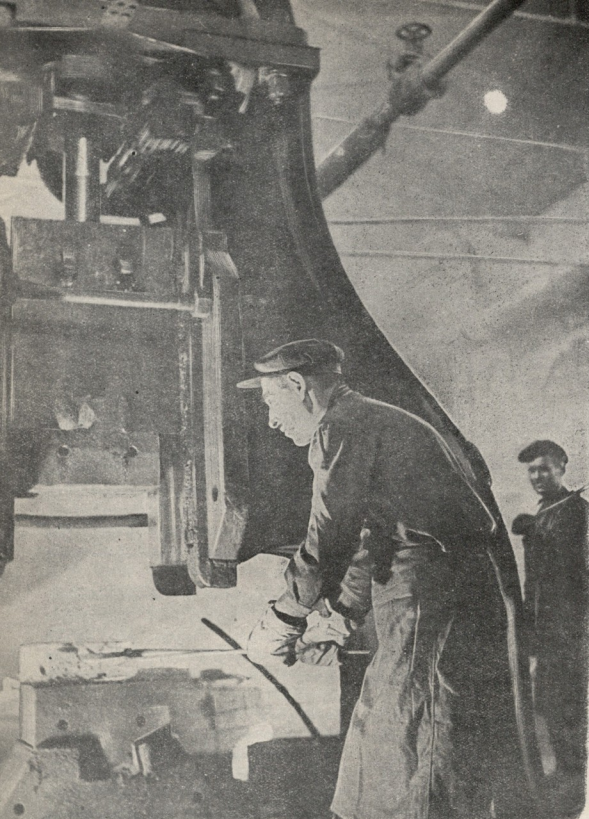
საჭიროა გავზარდოთ ლაბორატორიების, კაბინეტების, მუზეუმების, სტუდენტთა საკითხველოების რიცხვი. არა მარტო პროფესორ-მასწავლებლებს, არამედ ყოველ სტუდენტს უნდა ჰქონდეს უნივერსიტეტში საკუთარი ადგილი, რათა თავისუფალ დროს ნაყოფიერად იმუშაოს. ლაბორატორიები უნდა გაავადიდროთ ახალი იარაღებით, აპარატებით, ავაგოთ ახალი შენობები.

უნივერსიტეტის დიდი კოლექტივი ბორნათლად გააბართლებს იმ დღე რურუნასა და დახმარებას, რასაც მის უწყეს პარტია და მთავრობა.

უნივერსიტეტის სპორტ-დარბაზში. ფოტო-ტელ. ვანაზარეაძე

მუკროსსეკურთი მუკროსი

ფოტო ვლ. გინზბურგისა და ბ. ჯეირანოვის

კონსტანტინე ილურიძე სოფელ მუკროსშივიდან მოვიდა ეს კარი 1936 წელს. სოფლის უზარალო მუქველში მხოლოდ ნიღბისა და ურმის თვლების საღებავს კეთებენ მტკვარს. მუკროსში იმავე წელს ილურიძემ სტალინის სახელობის კონსტანტინე ილურიძის შემოქმედებულ ქარხანაში შეეღვინა და წყო მუშაობა.

ამ დღიდან მისთვის სრულიად ახალი ცხოვრება დაიწყო. სახელ-მისებელი ქარხანაში, მოწინავე კოლექტივიდან ერთად უნდა ემსახურა მას ქარხნის სახელისა და პარტიისათვის.

კონსტანტინემ თავიდანვე შეიგნო ეს საპატიო მოვალეობა. იგი ეუფლებოდა ახალ სამუშაოს, ხელსაწყოებს, მანქანებს. აკვირდებოდა მოწინავეთა საქმიანობას, თანდათან სრულყოფდა ისტატივას ახალგაზრდა მეღვინე დღითიდღე აუმჯობესებდა შრომის მეთოდებს, რის შედეგადაც საწარმოო გეგმას სისტემატურად გადაჭრებოდა ასრულებდა. ნაღების ნაცვლად ირტყმავლებისა და ვაგონების რთულ დეტალებს ამზადებდა. ახლა ილურიძე რესპუბლიკის მოწინავე მეღვინეა, მისი სახელი საექვეყნოდაა ცნობილი. მეთოთხეტი სტალინური ზოფრედების განმავლობაში მან 16 წლის გეგმა შეასრულა. მისი ყოველდღიური გამომუშავება 3000 მანეთად აღწევს.

კონსტანტინე ილურიძე თავსაინიშნავს საზოგადო მუშაობა: მას მრავალი საზოგადოებრივი დავტორთა ჯეკის: საამქროს პარტიური და ახალგაზრდა პარტიის წევრია. პარტიულია საქართველოს უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცეკის პლენუმის წევრად.

იგი ყველან დღი და მასუხსმეგობრობით ეცოდება თავის მოვალეობას და ქარხნის კოლექტივში მოწინავე კომუნისტად თვლიდა. განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს ილურიძე ახალგაზრდა კადრების აღზრდას საქმეს, მზრუნველობით უზარუნებს მათ თავის გამოვლენას.

ახალგაზრდობამ კარგად იცის, რომ შრომამ მხოლოდ ჩვენს ქვეყანაში შეიძლება გაგზავლოს წარჩინებული ადამიანი. ამის მაგალითის მათთვის წარმოადგენს თვით კონსტანტინე ილურიძე, რომელიც უზარალო სოფლის მეღვინედან საქვეყნოდ სახელმისებელი კაცი გახდა.

ქვანახშირის მგებაველი

სიმონ ლაფერაძე ქვანახშირის ცნობილი მწარმოებელია. 15 წელია, რაც იგი ტყუილის სახტში მუშაობს. დღითიდღე უფრო მეტს ხაწარმოთ მიღწევებს, მუდამ გადაჭრებოდა ასრულებს გეგმებს. მისი ყოველდღიური გამომუშავება 4-5 ათასამდე მანეთს აღწევს. უკანასკნელი სული წლის განმავლობაში საგრძნობლად გაუმჯობესდა ს. ლაფერაძის იჯახის სუფუკუტეობები პაროზები, მუშაობაში ააგო საშოვლიანი ქვიშკარის სახლი, კარგად მოაწყო ბინა, შეიძინა ავტომანქანა „პობედა“, რომელსაც თვითონ მართავს.

ს. ლაფერაძის სახლში პიანინოს ხაწავს გაისხის. მთელი იჯახი ხიამიწებოთ უსმენს უფროსი ვაჟის დეპურის დავტარს. ბიჭუნა სკოლაშიც კარგად სწავლობს და მუსიკასაც წარმატებოთ ეუფლება.

სიმონ ლაფერაძე საექვეყნო კომუნისტური პარტიის (ბ) წევრია. ყოველდღიურად ზრუნავს თავისი თვითრეული მომზადების დონის ამაღლებისათვის, საკუთარ ბიბლიოთეკას ამზადებებს ახალ-ახალი წიგნებოთ. მას უყვებ 500 წიგნი აქვს. აქ ბევრია მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსების ნაშრომები, ქართული, რუსული, და უცხოური ლტერატურის კლასიკოსთა რჩეული ნაწერებო.

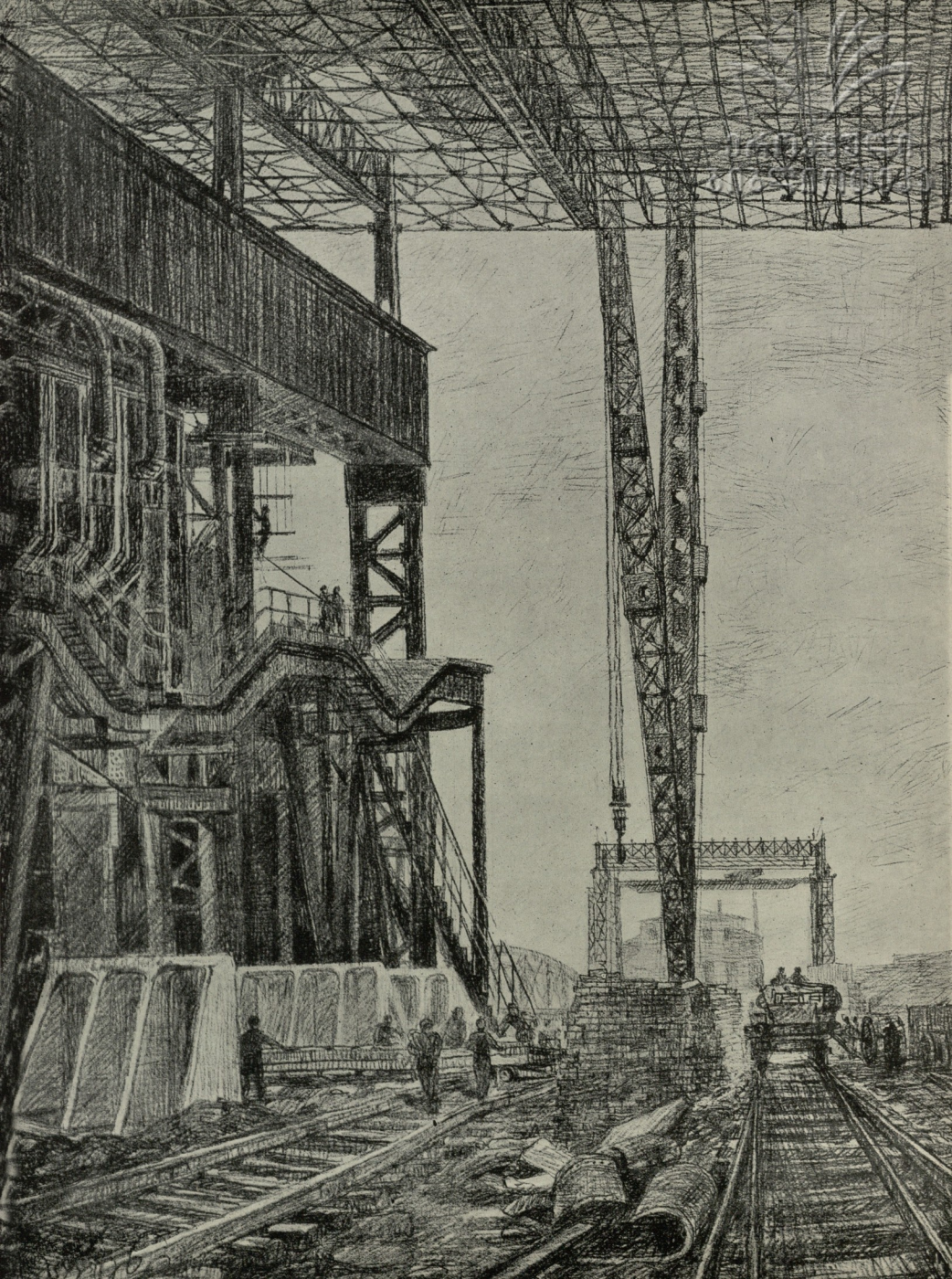
ინტელექტუელი პეიზაჟი — მხატვარი ა. ქლენტი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

1994

თბილისის ზღვასთან

საზა ბეჰულავა

შავი ზღვის პირას ცეცხოვრობად აღრე და მე მისი მზით ვარ გარუჯული, იქაურ ბალმებს, მიმოზებს, ჭადრებს აქამდე ასსოვთ ჩემი ჩურჩული.

მიყვარდა ზვირთთა ლურჯთა თარეში, თარეში, სუნთქვა და მიმოცეცვა, მიყვარდა ზღვისპირ შუალამეში გარინდება და ჩუმი ოცნება...

თბილისში მოსულს ეს მქონდა დარდად, რომ არ მესმოდა აქ ზღვის ხმაური, და ჰა, ზღვაც გაჩნდა თბილისის კართან, სამგორის მხრიდან მოჭქრის ზღვაური;

გუფუნი მისი არა თავდება, ხეებმა ხმები შეუწყეს ამ ხმას, ვაშა თბილისის ზღვის დაბადებას! ...მე ზღვისპირელი კაცი ვარ ახლაც.

მედიკოსის ქუჩა

ბ. ხალაიში

ვოლგაზე, ახალ შარავზე მორის ქალაქი გაჩნდა ჯერ ერთი მუჰა, ყველაზე ფართო, ყველაზე სწორი ქალაქს შუაზე ჩაუდის ქუჩა.

თუშეა ქალაქსაც არ აქვს სახელი (ჯერ მშენებლობის ბული მიიღოს) მაგრამ სიკეთის გამოსახველი მაინც ეწოდა ქუჩა—მედიკოსის.

თეთრ შენობათა შორის მოვლავს, ახალ ნერგებში მდგარი ლამაზად და უერთდება შარას, რომელსაც აქ კომუნისხმის ჰქვია შარავა.

მთიელი კავა სამოროში

თამაზ ჭილაძე

ველს გაცქეროდა მთიელი პაპა, ყვავილდებოდა სულში ოცნება და ყველაფერი მოგავდა ზღაპარს — დიდი ხნის მკვლარი როცა ცოცხლდება.

მას ყანა ჰქონდა იქ, მთაში, ქერის, პატარა, როგორც თუშური ქელი, აქ კი გაშლილა უსაზღვრო ველი, როგორც სიცოცხლის დიადი ბუდე.

მთაში ვერ გრძობოდა სიბერეს გული, ყველა უსმენდა რილით მის ამბავს, აქ შვილიშვილებს შეხედა შურით და ქაბუჯობა ინატრა პაპამ.

კლინიკა მთაში

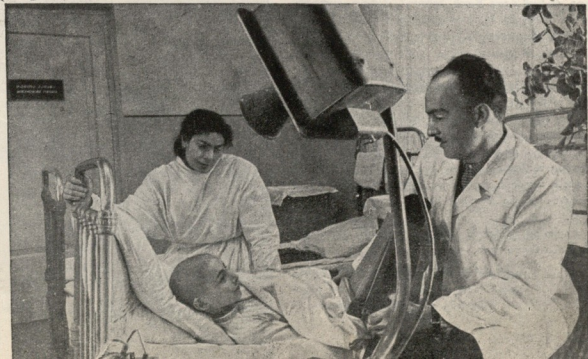
საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების დღიდანვე განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვის საქმეს. აწინააღმდეგება მრავალი საავადმყოფო, კლინიკა და ამბულატორია, სამშობიარო და დასასვენებელი სახლები, სანატორიუმები. ახლა უკვე რაიონის ცენტრიდან დაშორებულ ბევრ მთიან სოფელს ჯანმრთელობის დაცვის საკუთარი, კეთილმოწყობილი კერები გააჩნია.

თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის კურსდამთავრებული ექიმებით, რესპუბლიკის საფერშლო სკოლაში აღზრდილი ექიანებით შეიქმნა საქართველოს ქალაქებისა და სოფლების საავადმყოფოები, ამბულატორიები და საექიმო პუნქტები.

გათავდა ის დროც, როცა საქართველოში აფთიაქების რიცხვი თითქმის ჩამოსათვლელი იყო და წამლის საშოვარად რამდენიმე ათეული კილომეტრის გავლა უზღებოდა ქართველ გლეხს. ახლა მთელი რესპუბლიკა აფთიაქების ქსელითაა დაფარული და კომუნურწინებს საშუალება აქვთ თავიანთი სოფლიდან გაუსვლელად შეიძინონ ყველა საჭირო მედიკამენტი.

ამასწინათ ოჩამჩირის რაიონის მთიან სოფელში, კოჩარში გაიხსნა საავადმყოფო-ამბულატორია.

ფოტოზე — ზემოთ: ახალი საავადმყოფო-ამბულატორიის შენობა სოფელ კოჩარში; წრეში: კლინიკურ ლაბორატორიაში; ქვემოთ: ფიზიოთერაპიით მკურნალობა.

← საავტოროსი მხატვარი დ. ქუთათელიძე

ჩვენთვის სიყვარული

გვაძლავს

ბიბიოლ ჩიქოვანი

რაიკობის მღვინის მისაღებ ოთახში ზრეკ ტანის, სიყვარულით სავსე ოც-დარბა-ოცდაათი წლის გავაკეცი შეშვილმა. შუბრიდან მისი სხეულს ღიბილი ეფინა. ღურჯი კისრითი ეცვა, ხელით ვაშლიდა გუბათი ეჭირა. კართან შეჩერდა და ოთახში შევიდა ისე მთავალი თვალი, თითქოს მათ თვალი სიხარული უნდა გახატა-როსი. ვიფიქრე, რაიკობის მღვიანი, რაიმეხდობი ვაჩვენებოდა გავიან, ან ისინტრატორი თუ არის-შეოქი.

— შენ გეყვლით, ილი. — წამოვლა ჩემი თანამოსაუბრე. — ეს გან-ღალით ეცადაშვილი. — მომხარბა მე. — მოიდი ილი, გაიციენ ამხანაგო...

მამაკაცი, რომლის მოხდენილმა ჩამეტოლბამ, სიხარულით ეთვალდა თვა-ღებებმა ჩრავს საღვდესწაწული იფირი მოქიანა ოთახს, არც რაიკობის მღვიანი გა-ზოლბამ არც განმყოფილების გავიკე, არც ისინტრატორი, არც ინიფირი და ექმნი. იგი ჩემნი საბჭოთა სოფლის სახალხო ინტელექტუალის მილიონიანი არმიის ერთ-ერთი რიცხითი წარმომადგენელია.

ილი ეცადაშვილი გოროს ჩაიინის სოფელ ფლავის „ჩვენი შრომის“ კოლფერ-ნეობის თავმჯდომარეა. მარგარტ ცოდინი, ქვეყნი, საქმნი, სიტყვა-პასუხ-ებით, თუ განაღლებითი ანარფობი არა ჰგავს ან ღლებს, როგორცაა ჩვენი ზღვრე-ზილითი აქ. ქართლის ბელუმი.

— წაიკითხე? — გვეკითხა ილი ეცადაშვილმა, როგორც ეს ხელი ჩამოგვაროვა და ზარული სიამებო მიგვიტოვა გავიცი „კოლფენისტს“ პირველ კვდრზე დაბე-ღებულ დაწარმოების სახალხო მეურნეობის განვითარების 1951 წლის სახელმწიფო გეგმის შეტრულებების შედეგების ცნობაზე. — ყუფილ წაიკითხე აქვეყნებს ჩვენი სა-ხელმწიფო ასეთ ცნობას და ყუფილ წაიკითხე ახალი გამარჯვება მოიქვს ჩვენი-თოის. — შეგავტავს, რომ გავიცი წაიკითხე გვექონდა და უფრო ინტერბერი ე-ლოისი განაჩინა: — მამარქმისაგან გამგებითა, წინაა თურქი ძველ წაიკითხე წაიკითხე სოფლის სიროლი სიტრუბრედა ღლები, რაღვან მას სიტყვასა და შეტრუბრების მტეა არაფერი ასხვლავა მისგან. თოისი მიყავლენდა ძველ წაიკითხე და ახალს ნადღვლიანი ირებით გვეგებოდა. იქნებ ჩვენ ხელს სიყვარულითი სინაღვლ ამან მა-ინი შეტრუბროსო, მაგვან ყველა წაიკითხე ეტრინარიალ და წაიკითხე წაიკითხე, ყველას მიმოიღო, სიტრუბრე და უჩვეულებას მოქიქვდა მისთვის. ახლა, ყუფილ და ახალ წაიკითხე, ახალი გამარჯვება, სიხარული და სიძლიერე მოიქვს. აი, ისინი. — ეცადაშვილმა ცვლავ გა-ზოლბამ დახედა: წინა წაიკითხე შეტრუბრებით 17 პრო-ცენტით მტეა საშემოღვიობის სიძლიერე დაიქვს. — თუ შენეღვთიან ასე ვარჩაობა ჩვენი ხორბლულის ფარ-თობი, ხუთი წლის შემდეგ ორჯერ უფრო მტეა პერს მივიწვიეთ, ვიდრე 1951 წელს არა, უცაქვარად, შე-ედი. რატომ ხუთი წლის შემდეგ? მარტო ფართობი რაოდენ იზრდება. ჩვენს ყანებში ერთობლივად იზრდება შრომის ნაყოფიერება. სადაც წინათ ამ ცენტრის ხორბალს ვიღებდით, ახლა ოც-ათწამდე ცენტრის ვიღებთ. ჩვენ 1951 წელზე ადრე უკმატობით ჩვენ სა-ვარელ ზეღადს, რომ საქართველს სასურათია სუ-ერთი უზრუნველყვით.

აი, რატომ ვიცი ილი ეცადაშვილის სახეს ღმი-ლი. რატომ ვინებენ სიხარულით მისი ცოცხალი თვა-ღები. იგი ერთ-ერთი მიწაწილეა ან საქმისა, ოც-მულამაც საბჭოთა ქვეყანას 1951 წელს შეიღო მილიარდი ოთხასი მილიონი ფული პური მისთვის. ამ გარდაიწიურ ციფრებს, „ჩვენი შრომის“ მიერ მოწოდებული პური შე-ღობს.

ილი ეცადაშვილმა რომ გავიცი, მის კოლფერ-ნეობაში მივიღობდი. — ამქართა.

8 კოლფერნეობის ფოტოალიონმა ვ. ხუბა-შვილმა. ახალი გაზოთებით მოტანა კოლ-ფერნეო ვ. უაძიერეშვილს

— წაიღეთ, საცა სადგურიდან მიზავალი ჩვენი მანქანები ჩამოე-ღიან და იმით გავყუფო. ჩამდინებო წყობის შემდეგ, ჩვენი შრომის ახალგაზრდა სახარეო მან-ქანებში ვისხვებოდი. შეიღ მანქანას მიწაწილე კასეტი მოქიქვდა გოროს სადგურიდან. მანქანები ღრბითი წაიღო, გვეღრინებულ გზაზე მიქიქო-დნენ. მარჯვნივ და მარცხენა მხარე ბზინავებ გადახვეული მიწები. ნანგ-ვევში აქა-იქ მიწრალური სასუქის თეთრი ხიზინები მოჩანს.

— აქედან იწყება ჩვენი მიწები. — ჩვენებმა თავიწამოხრე და ისე ფართოდ ზღის ღლიერე ხელს, თითქოს თავისი ენის ვანობი ქიპანბი შეაღობო.

თვალი ვერ წაღება პერის ყანებში „გოროს ღლიერეების“ სიხარ-ბილეს, ვახანას, „აი, ყველაფერი ეს ჩვენია“. ამბობენ თავმჯდომარის თვალბები და უჩვეულებო მაგონლებმა წინაღობი გაერთიანება ეცადა-შვილის გვარის წარმოშობის შესახებ.

...ილი ეცადაშვილის პაბის მამა, ვასო მისხურაძე, თავად გიგო ერისთავის მემკვიდრე ყუფილა. დიდ ხანს ემსახურა ერისთავს ვასო და ბოლის სამხატვროის სავსებრად ერთ დღეობი მიწა ოხვია. თავისს უძე-ვამს, ათი ჩანახი ხორბალს მოიკიდ ზურგზე და ამ ტვირით რამდენ მი-წაზეც შემოებრენ, სულ შენი ფიოსი. წარბიობდგინეთ, ათი ჩანახი ტვირით დაემაბინის სიძლიერე.

უკიდია მისიწამები ყველაფე საევე ტონარა და ზავხულის პაბანქანაში მიწ-ღორზე გატროლა. მთელი სოფელი გათხრებულა „სიკარბო“ საყურებულად. ურბენს, თურქს, ნიღდორს ვასო და აფხაზბის ფერი ანარ ადევს, ხეობი ღვრად ჩამოს-ლი და სახესა და გულზე, ძარღვები დახეობი, ვანის და ფეხი ან ეტორბილბა მანქანა ღებს ეს არ მოიქვს წინ. — გაქიქობებს, სიტყვას, სიტყვას. — ეცადა-შვილი, არიბა, ვანად, შეიღო! — მისღებს მოხუცი პაბა შიშის და ამანეგვებს ეცა-და ვასო, გატრობდა მის წილი ღრე შეიღობა და ამ დღეობს შემოებრენს თურქ-გაილედა ხეობი. წინადა თავადი. იგი ვანადა, ამოღება მიწის თუ შემოებრენა ასეთი ტვირითი დაქმინა, პირობა გეტება. ამ დღეობის ნადღვლიანი ერთ დღე-ობი ვარცაძე. — ამ დღეობს მისიწამე ყუფილად „წაიკითხე“ მონალა ხალხია...

როგორც ამ დღეობდა გვლები, და მისე ვერ ათმეგება თვის სიტყვასა და გატრეგებას. ვინაც მიწა არა ჰქონდა, ხანის მემკვიდრეობაში ღვებდა სულს ვისაც მიწა გაჩანდა, იგი მისეგვებს არ ამძღვრება მიწას, ყველაფერს ათმეგება მას. ბოლო უკან ეს არმდებს უზრუნველ და ამძღვრება, არ არწყება, იფრებობა მიწა, პირა ამრბოდა ქარი, ყუფილ გვაკვდა.

ახლა „ჩვენი შრომის“ პატრეფილი და ყუფილი გამძღვარ 1018 ჰექტარ მიწას ეტყვის მღვდირი ტრაქტორის ორეშავებს. დიდი ხანა აღარ ამანებ აქ გუთნობი ხარ-კაქმის. ვერ ნახავთ ვინის ტრეფილზე დახრილ ეკონინდებს, პაბანგა მუხუმი ზო-ფი ღლი ევეკრე ტრაქტორი თავრბილბესული აქვს თუ ცალს. ღრეს ნადღვლი რომ-ღი მტეაინ. მიწდებრს ცილილი ხობლდებოდა ღლებზე, ღლებზე და ამანეგვებს სიხარლს. ღლიერე ირწყება მიწები. ტვირთობის არხი ამდებს გოროს ჩაიინის სოფლებს წაიკითხე და ღლებტრეფინებას.

მანქანას, ღლებტრეფინებას, წაიკითხე ერთი ახალ შემსუბრეტი კოლფერნეობის შრომა, მი-რინად შეტვალა სოფლის სხუე აღზარდა ახალი ტიპის მიწაწილეობი. საღურე-ნების მამიღორე იყენებოდა ქათმობი ხალხი მიწაწილეობის სარეწავო სიტყ-ვაზე. მაგვან იყენება ოცნებაზე რჩებოდა. მარტია და მოგარბა, საყურებლობი საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების მიზეფი ღლიერე უჩვეუდა ამ ოცნების გან-ხორციელებას. დაქტერი ახლა შეავადანდებულ ველზე ვერხობობრად ადვილარ-ბულ ტვირთობის არხს, და ასე გტობია, იგი ვფელეობის არსებობდა. ახლა მანქ-ანები ავიღო. შეიღ უძღვრებრ მანქანას მარტო სასეტი მოიქვს ღღეს „ჩვენი შრომის“. ნადელი ეს არა, — მიწარბობი სასუქი. ვაგისეწიფო ვაზაფხულის ის მზიანი ღღე, როცა გვლებში ტელემოღვლილი გამობრბინება პაბელი ტრეფ-ინის, პირველი საფეხი მანქანის სანახავად. ჩვენ ახ-ლა იმავე სახეს უწუებობ მათ: ტრაქტორი, კომ-ბაინი, საოქმი მანქანა, ხორბლის საჩრევი მანქანა. მაგვან განა ის ტრაქტორია ღღევაღღე ჩვენი ტრაქ-ტორი? განა ის კოლფერნეო დაღღე ჩვენი კოლფერ-ნე? იგი არა მარტო იყენებს ტრაქტორს, არხს, კომ-ბაინს, საბჭოთა ავარტემენის მიღწევებს, არამედ თავის ცოცხალ, შემოშეღებობის არსაც აქმობს ყო-ველ საქმეში.

ჩვენი მანქანები შუა სოფელში მოქიქანს. გზის ორივე მხარეს ჩამწრეფილები კრამბითი გადახე-რულ აკვრის ახალი სახლები. აი, ტვირთობის ღლ-სადგურის მაცალი ქიქვის რაინის უზანაზარია ვიწოებ-ვაშლილი ანებთ, ბეტერეფინის ბოქში, ავტო ტვირ-თობის არხის წყალსუფი ღლიონის ღღეგამა. მიწ-ღვრები და ზღები დასტრობდა მატარ-მატარა არხე-ზითი. აქ, ამ უღვრე, ერთი რე გაიღვდა წინა. მას „წაიკითხე“ ექნება ხალხი თორბტრე სოფელი შეტრუბრება ნადღვლებს. თორბტრე სოფელი ერთ-მანეთს ოთხე ადვილდა ამ საოქმიათვის.

ეს არ გავიხარბო ერთ დღიბი ღლების ამბავი. მათმა მარტობა შემოხვალა თვეწიერი ღლიწი წაიკითხე. მისი მიწა ამ ორი გვლების ნადღვრებაზე ილი, ისინი ყუფილ წაიკითხე ზენის დავს მუღვალა იპარავ.

დენ ამ მიწის ოც-ოც სანტიმეტრს. ასე გრძელდებოდა მანამ, ვიდრე მაიო მიწები ერთმანეთს არ შეხედნენ და გულუბნაკ თავი არ შეკაღის ერთსაგნის.

განა იყო რეკლამაციამდე ისეთი სიფული, სადაც არ იყო ასეთი შემთხვევები? გის ასოსაც ახლა მიგნა ჩვენი შრომის მიწებზე. სად ნახავი აქ ხეცაქვითი და თოვით შეიარაღებულ მურყევებს. წყლის მტაცებისას ხელნართულ ბრძოლაში თავგანებებულ გუბებს, მის გაისხლიანებულ ხელებს და მწარე ვარამთა და ტყვილით ანთებულ თვალებს. და ამ საჩინელი სურათის შემდეგ ახლა ამ საკომლურნო სოფლის რომ გადახედო, არ შეიძლება არ გაიციოდ, არ იფრინოს საბჭოთა წყობილების უზარმაზარი ძალა, სოციალისტური მიწათმოქმედების განწესადრელი შესაძლებლობა.

— მაგრამ ჩვენი ვარაძიოული ვეგების განპროცოდების ყველაზე დიდი ცხოველყოფილი ძალა საბჭოთა ადამიანის ერთობაა. — ამბობს ილია ცეცა-დაშვილი. — მის შრომით სიმამყუნია, სტახანოვლის, ნოვატორის ინიცატეგია-შა. ნოვატორის სული, ნოვატორის გრძნობითაა გამსჭვალული: დღეს ყველა ჩემი კომლურნე მე არა მგავს ჩამორჩენილ ბრიგადს, ბრიგადს არა მგავს ჩამორჩენილი გოლი, რგოლს — ჩამორჩენილი კომლურნე ყოველი მიღწევიტი კომლურნე უნებანა მამანებს, მომეცი, მომამეცი. მის უხვი მოსავლის მთოვლის ლორწებს ამანახს, აქ შეთელი ყველას ეცუვით. აი კომპაგვიტორის თობა თუნამე, მან გართი ავროტექნიკით დაამთავრა. იგი შეპარბოების მუცერ ბრიგადის მერგულურად ავირჩიე და სანახავეარი ჰექტარზე ნაკვეთი მიეღწეოდა. თუნამე გადაწყვიტა, თვითულ ჰექტარზე ქარხლის უხვი მოსავალი აეღო. „თუ სოციალისტური შრომის გმირმა სოფიო მარიადაშვილმა აიღო 918 ცენტრი ქარხალი თავის რეკლის სანახავეარი ჰექტარზე თვითულ ჰექტარზე, რატომ ივენ არ შევიტვირთა ავიღოთ ამდენი?“. — მიმართა თუნამე თავისი რეკლის წყვე-რეკლს.

კომპაგვიტორმა ჰაბუბოვა იცოდა, რომ შესარლუბდა თავის სიტყვას. იგი გატაცე-ხული იყო თავისი ცოდნის შემოქმედებითი გამოყენებით, მოუადინებელი იყო — გაგზარდა კომლურნეობის დღეობით, გაეღამაზებია და გაუეზიბიბესია საბჭო-თა ადამიანის სიცოცხლე და, მართლაც, არ შეიძლება არ აყოლო სხევი, არ უტვერი მავალით სხევის, არ გამოიყენე ყველაფერი, რაც გაგზარდა, რაც გასწავ-რა, რაც იყო, რომ მენ ამით ემსახურებო შენს ტყვეანს, შენს ხალხს.

ოთარ თუნამე გადახედა გამოყოფილ მუქარღობა მეთოდებს და დაინახა, რომ ბევრი რამ არ იყო კიდე გამოყენებული ქარხლის უხვი მოსავლის მიღები-სათვის. და მან გააკეთა, რაც არავის გაუცდებია: სწავნა ქარხლის ნაოსებს არ რწყავდნენ, სანამ ნახავს არ ამოვიღოდა. ხალხში ისეთი რწმენა იყო, რომ ნაოსი ხელფურცარ არ უნდა მორწყავს, სანამ არ ამოვიღო. იგი ბუნებამ, შენამ უნდა მორწყავს. გარდა ამისა, საწყვეთი თხრალების გაყვანილ ნაკვეთის თხრობი-თს იყარებოდა. თუნამე იცოდა, რომ ხელფურცი მორწყვა დასაქმებუდა თქვლის გაცილებას და შენახაწარედი ამოცილებდა ყოველ მარცვალს. სარწყვეთი თხრალე-ბის გაყვანილი შემკრებელი ფართოს ნაკლები გამოიშრობი ივიანდასრებოდა, ფერობდა თუნამე. ასეც მიიქცა. თუ სხევი ჰექტარზე 80,000 ძირ ქარხალს ტრეფენდ, თუნამე 108,000 ძირი დატავა. მიზე ვერ გასაწყვეტას, ვერ ატანს ასეთ პლანტაციას, ამობიბდნ სხვა რეკლამში. თუნამეც იცოდა ეს, მაგრამ ამის წაშლივ გამონახა: გამოიშრობისათვის გამოყვება მიზე მინერალური სა-სუქით, შედეგ უწინებით მორწყვა, ყოველი მორწყვისა და წვიმის შემდეგ ბუ-ლდამსით აფხვირებდა მიწას, რომ არ გატყენილიყო ნიადაგი და თავისუფლად სქუნებოდა.

ახალჯარდა ნოვატორის ინიცატეგამ შესანიშნავი შედეგი გამოიღო. თუნამე დიდად გაუსწრო სოფიო მარიადაშვილს. სანახავეარი ჰექტარის თვითულ ჰექტარზე რგოლმა 1.140 ცენტრები ქარხალი მოიწია. საქართველოში ჯერ არა-

კომლურნე ზაქარია მანანაშვილის ახალი სახლი.

ფოტო კვანცაშვილი

ვის მოეცენია ასეთი მოსავალი. თუნამე მ რეკლივ ყველასათვის და მამყარა. თავისი მთელი მან სხვა რეკლამებზე გადგინა. წელს თუნამის ყველა მუშოებელ-მარცხის და მამყენა — მისი მთელი მოწვევს სტახანოს.

აი, კიდეც გაიჭრა ნოვატორის ბრიგადიერი გიორგი დუვაჩი. მისი ბრიგადი 105 ჰექტარზე გამოიღო ხილის ბაღებს უღლის. დიდ ფულად შემოსავლას აძლევს ხილი კომლურნეობას. აქ ხევი მუწულურები იყო. არ იქნა და ვერ აიძულეს ხე ყოველწელურად გამოიღო ნაკვეთი. წინათ გიორგი მებინდებოდას ბრიგადიერად მუშაობდა. მას მოეცენას არ აძლევდა მუწულური ხეები. ახა დღეობილი, რამდენ მოსავალს აძლევს ეს ამოღება ზალი. — ეუნებოდა იგი გამგებობის წყე-რებს, — გადაამოცინებო შენაბეობის ბრიგადიერად და ვაიძულეს ხეს ყოველ წელურად მოეცენა ნაკვეთი. გიორგი დუვაჩმა შესარლუბდა თავისი სიტყვა.

ჩვენ ვნახეთ გიორგი დუვაჩის უახვი, რომელიც თავი ხელსადავან შეუგება გიორგი მან მთელად და სამი შოლი. უფროსი გაეი ინიცატეგის მუწულურების უმცროსები — სკულადა. გიორგისთან ერთად მთელი მუშობის კოლმურნეობა. შრომადასაბუხე მით 180 ფუთი აბოილი, 800 კილოგრამი შაქრის ფხვნილი და 12,000 მანეთი მიღო. გიორგის კვირად მებრუნებოდა აქეს: ხალი, ზოსტანი, ვენახი, ჰუგან მრჩობი, ღორები, ბრინჯილი. აქეს ახალწელურად ქვითობის სახლი, სახაზა. მას სამიწებულ თაბში ორი ნიკლის საწოლი დადა, თაბის ერთი კუბის ახალი შოფორები ამწებენ, შეუცვლ თაბში ილიჩის ნა-თურებითი გაჩრდილდებოდა ქვი ჰელია. საწურ მავალზე იგი დაბოძობილია „რე-კორიკი“ დუბი. დასაბლსი ელექტრონის ქვირახ ამხაველს კრემს. აქეს ელექ-ტრონის ფაბრიკა, ელექტრონის ჩაიფინი.

— ეცხოვრობი, გუბს არ ეტვირთი, — დომილით ამბობს გიორგი, — ხვალ კი-დედ უფრო უკეთ შეგეობოდა.

მარტ გიორგი როდი ცხოვრობს ასე. თობა თუნამე ხუთასი შრომადავ გა-მომიშვება და სამი ტონი მარცყელი, 500 კილოგრამი შაქრის ფხვნილი და ფულადვ 6,000 მანეთი მიღო. ასეთივე შემოსავალი აქვთ გიორგისა და თობა-რის მუშოლებს — დობა მანანაშვილს, მიტო გოგშვილს, გიორგი ცალკულე-შვილს და ბევრ სხვადა.

— გამ, ასე არ უტვირთობი ჩვენს წინამძღვრს, — ამბობს მიტო გოგშვილი, — საწყობა მამანეზე ვაგირი მო დიწვირა, წაღები ტატაანი ნიკას თობდა თურ-რე. მთელ სოფელში ორ-სამ კაცს ჰქონია იმ დროს წაღები. ახლა ჩვენი ქვიბი კალმურნეას აქ ჯერდებოდა, — ავადროს ქარხლის პლანტაციამ მუშობისას ქვი-ბლანი ბოტები აკეთა. ხვდაც — ხელი ავადვირა ორბლისაც მამანე, — ამ მწკრიბი მანანი აკეთა იდეა ერთობავდა. ახლა ორსართულიანი საბჭოთა ამწებელი. სასაბუღო წაღი არ გვემონდა სოფელში. ხუთი კომლურნეობა მოგვემონდა. — მან-მამშის გორაკლებს ახლა უზოებში ორსართული გვეგებს, ზოგს საბუღო შეეგებს წა-ღები. ტრეტი არ ენთო ჩვენს გულს ქობში. ახლა ელექტრონის ჩაიფინებს გადიბი ხუნებოდა.

ახალი, მაღალი ოყენებით ცხოვრობს აქ ხალხი. შარშან თობა თუნამე გა-დაწყვიტა სოფიო მარიადაშვილზე უფრო დიდი მოსავალი მოიწია და მოიწია ქვი-ბეს. წელს 1250 ცენტრების მოიგნა თობავ. თავმჯდომარე მის ცოდირ გულდა-ჯერებულად ჩაწერა 1952 წლის მოსავლის ვეგამში. ასეთივე ვალდებულება აი-ღეს თელი მანანაშვილს და მიტო გოგშვილს.

მ დღეს ვე ვნახე, როგორ გადასას კომლურნეობის ფოსტალიონმა, ვლადიმერ ხუბაშვილმა, საწყიო წლის კომლურნე გიორგი უთმელიშვილს ფოსტა. მი-ხუბამ სტატისტიკური სახმარეოების ცინაა ჩაიკეთა, ერთხანს დაფიქრებულ იდეა, მერე სპეციალის ნანცინი დომილი მოფინა სახეზე, რომელიც დილით თაქვლიშობის სახეს ანათებდა. თავი ასწია გიორგი უთმელიშვილს, გახედა ნადავრეად გავცინებულ. თებერლის მწივი გამობარა, შეავა მოლოდინე ველს. გამაღვლივი მიწის და გაზაფხულის სიღი ნედა მარცხებზე. ველს იქით მიწის ოსმარეობი გობი მოიხანდა. გობი აქ დარწმუნ ამ ადამიანის აცვინი, რომელიც მს სინაორელი მოგვარა ამ მოხეტის გულსადა.

სათხლებლ ხორბლის ვარჩევა.

სიმატილა

საბჭოთა ქვეყანაზე

იმ რეპრესიების მიუხედავად, რაც სამშობლოში დაბრუნებულ უცხოელ დევნილებს მიუღობს, საბჭოთა კავშირში ჩამოსვლულთა რიცხვი დღითიდღე მატობს. — მსოფლიოს მოწინავე ადამიანებს სურთ სიმართლე იცოდნენ სოციალისტურ ქვეყანაზე; მათ ეს სიმართლე ჰირდებათ იმისათვის, რომ თავლები აუხილონ თავიანთი ქვეყნების ჩამორჩენილ ადამიანებს, რომელთა შეგნება რეაქციული ძალების პროპაგანდამ საბჭოთა კავშირისადმი სიმუდრიის შხამით მოსწავლა.

საბჭოთა კავშირში შემავალი ყველა ეროვნების მეთრეობისა და კულტურის აყვავების მაგალითზე ისინი ხედავენ ჩვენი დიდი საშრობლის სავითო ზრდასა და კეთილდღეობას. საბჭოთა ხალხის ცხოვრების უფროსი განვითარების მსურველები განსაკუთრებით ხშირი სტუმრები არიან ჩვენი რესპუბლიკის.

ჩვენი საქართველოში ვნახეთ ქართველი და რუსი ხალხი, რომელთაც შესაძლებლობა აქვთ მეგობრულად და მეზობლობადაც იცხოვრონ, შესაძლებლობა აქვთ დახმარონ ერთმანეთს და ამ დანახარებით თავთვალს მთავარი თავისი წყლილი შეაქვს მათი სავითო სამშობლოს — საბჭოთა კავშირის კეთილდღეობის საქმეში. საბჭოთა კავშირის ეს სამართა პოლიტიკა ხელს აუწყობს მეზობლისა და მეგობრობის განმტკიცების საქმეს. ამ პოლიტიკამ ჩვენი დავანახა, რომ საბჭოთა ხალხის სავითორობის მშვიდობა სურს. ამას სავითო, დაწვრთვული რაიონებში ჩატარებული ალღებებითა სამუშაოებმა ჩვენივეს ნათელი გახადა, რომ პოლიტიკაში და მოუხუბები, რომლებიც მშვიდობისადმი უფროდებენ ყველას, უზარალო პროპაგანდა კი არ არის არამედ ნამდვილად გამოხატენი იმ ხალხის დრმა გმირობებს, რომელსაც ომა სიკვლილი გრძევა და ცრემლი მოუტანა, რომელსაც ომის შემდგომმა ხუთმა მშვიდობიანმა წელიწადში აღდგინდა და ზედნიერება მისცა. — ნათქვამია ინგლის-შოტლანდიის დღევანდელი განხილვებში, რომელიც ინგლისური უფროსია, რაზე სტრდენი ინგლისელებს — ფურცლებზე გამოქვეყნდა.

ჩვენი იმ დასკვნებზე მივიდეთ, რომ საბჭოთა ხალხს, პროფესორებისა და სხვა ორჯანბაკების სულმძღვანელებს, რომლებთანაც შეხვდით, გვიხილეთა, მშვიდობა უნდა. — ნათქვამია ინგლისის მუშათა დღევანდელის განხილვებში, — ისინი არ გრძობენ სიმუდრიის, არც დიდი ბრძანებითა და არც ინგლისელი ხალხისადმი. მათ მშვიდობა სურთ, რათა განაგრძონ თავიანთი ქვეყანაში კომუნისტურ მშენებლობა.

კაპიტალისტური ქვეყნიებიდან ჩამოსული დევნილები ხედავენ საბჭოთა ხალხის ზედნიერი ცხოვრებას, თავისუფლებას და ერებს შორის თანასწორობულ განხილვას.

ახლა ძალიან კარგად მესმის, — წამოიძახა ზანგმა პი-

ლორდ ელოსმა, რომელმაც ამერიკის მუშათა დღევანდელისათვის ერთად ინახულა საბჭოთა კავშირი. — რატომ არ უნდა ამერიკის შვერტული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტს, რომ ამერიკელები და განსაკუთრებით ხანგები, ჩადიოდნენ იმ ქვეყანაში, რომელიც მათი სიტყვით, ე. წ. რკინის ფარშია მიღმა იმყოფება.

უხეილები თვალსაჩინო ფაქტებით ხედავენ, ეს მისცა საბჭოთა ხელისუფლებამ მეფის რეჟიმის დრის გაძარცვვა, ნახევა-დასჯილინორ მდგომარეობაში მყოფ მტერი ერებს.

ჩვეოლუკიამდე საქართველო მეფის რესტივის ერთ-ერთი უღარიბესი და ჩამორჩენილი ნაწილი იყო. — წერს ისლანდიელი იონ გუნლოფსონი გაზეთ „ტრუდენილინში“, — თუ არ იყო მრწველობა, არ იყო უნივერსიტეტი, ინსტიტუტები და, სავითოდა, ნამდვილი სკოლები. მიწა მუშავდებოდა მუშალ პრინციპული საფურნეო იარაღებით. ახლა კი ამ ქვეყანაში მრწველობა განვითარებულია; სკოლის მეთრეობაში იყენებენ თანამედროვე, უმაღლესი ტექნიკის მიხედვით შექმნილ მანქანებს. ყველგან საყოველთაო კეთილდღეობა ვეხდავთ.

ფრანგი კალი ივონა დოჟონი, თითქმის სიზმარული აზრის განაგრძობის, თავის თანამებამუღლებს უამბობს:

საბჭოთა ხელისუფლების მიერ განთავისუფლებული საქართველო უკანასკნელი 30 წლის განმავლობაში თანდათან მიიღო და კეთილდღეობისაყენ. განვითარდა მრწველობა. ამ რესპუბლიკის ფერაკი ქაზნებში თანამედროვე ტექნიკით არიან აღჭურვილნი. ჩვენ დავთავაზობთ უდიდესი საქმიო ვაზარტის მოწყობილობა. როცა ამ ფაზარტის ფართო, ნათელ სამაქმეში (დავდივით, ყველაზე უფრო ვაზარტის იმნი) რომ არსად არ შეიმზენვია ბაზმის ფოთლები და მტერი. — მთელი მტერი ვართუ ვაქვს სწევილურ საყენ-ტოლუკით დანადგარებს. ამერიკად, მუშა ქალები ყოველთვის სუფთა პაერს სუფთ-

კორი. უცხოელი სტუმრები ზუღაღის საბჭო

ურკეთის სახალხო დემოკრატიული რესპუბლიკის დღევანდელი წვერები ზუღისა და ხალხისათვის ჰაერითა სასაზღვროსა.

ქვენი. მომავალი ხანებში, მდინარე სევისა კვდამწვლზე ამერიკული სასაზღვრო ფაზარტების მუშები, რომლებიც იმყოფებიან არიან მთელი სოციალისტის განმავლობაში ყლაპონ მათი ფოლტების განმავლდგურებელი სამინიფო თეთრი მტერი.

მსოფლიოს ყველა კუთხიდან მოდიან დღევანდები გოგონა, რომ ნახონ პატარა სახლი, სადაც დაიბადა და ბავშვობის წლები გაატარა კავშირისათვის დიდად ვენისადა იოსებ ბესარიონის-ძე სკოლაში. აქ, შთამბეჭდვებითა წიგნში წერენ გულის სიბრძნად ამოსულ სიტყვებს.

ჩვენივეს, ახალგაზრდა ამერიკელებისათვის, — მშვიდობისათვის მებრძოლ ხანგებისა და თეთრკანიანებისათვის, სტუდენტების, მუშებისა და მოსახლეობის რეჟიმისათვის დიდი ზედნიერება იმ დღეისათვის ყოფნა, სადაც დაიბადა ამანაგო იოსებ სტალინი. ამ გმირ მებრძოლში, რომელმაც საყოველთაო გათავისუფლება ჩავრული კლასები და ერები, ჩვენი ყოველთვის ვეხდებით ხალხის მშვიდობისა და მეგობრობის დიდ სიმბოლოს... — წერენ ამერიკელი დღევანდები.

მშვიდობის სავითორობის სტალინური პრინციპის ლაურეატმა, კორის ქალთა დემოკრატიული კავშირის თავმჯდომარემ პაქლენ-ანი კორის დღევანდელთა სახელით ჩაწერა:

„კორელი ხალხი, რომელიც ნახევარი საუკუნის განმავლობაში იტანებოდა იაზონილი იმპერიალისტების უღლქვეშე, განთავისუფლებულ იქნა წითელი არმიის მიერ, ამ არმიის კი ამანაგო სტალინი ხელმძღვანელობდა... ისევე, როგორც წინათ, იაზონელ დამპყრობლებთან ბრძოლის დროს, ჩვენი ხალხი ახლა სიყვარულითა და იმედით ახსენებს სტალინის სახელს, ამ სახელით აღწევს იგი ახალ-ახალ გამარჯვებებს ამერიკელი ინტერვენტების ბრძოლაში.

დიდი სტალინის სახელით არის კორელი ხალხის იმედი, ჩვენი გამარჯვების დროა“.

ეს ციტატები, და უამრავი მსგავსი გამოხატობა, ღალატაკობენ იმაზე, თუ როგორი იმედით შეცქერიათ მსოფლიოს უზარალო ადამიანები დიდ საბჭოთა ქვეყანას, ამანაგო სტალინს.

ქაზაყი

ჩემი სოფლის ეტოვლებიდან

ოთარ ჩხიძე

ნახატი ქ. ხაზარაძისა

მატარებელი დაიძრა და მალე შთანთქმა თოვლის კორიანტელში. მირიგე სადგურში შევარდა და ცოტა ხნის წინა, ხალხის ფუსუსითა და ხმაურით გამოცოცხლებული რეინიგზის პატარა სადგური ისევ გაინახა, თითქოს უღრტინევილად მიხვდა ქარს. ქარი მართლაც გაშმაგებით აწეულობდა და ახვეტილ თოვლს აუკრიადა პატარა შენობას. სადგურის შენობას არაფერი ევაგრებოდა, მარტოდაბარტო იდგა ტრიალ მინდორში.

პერში თოვლის ნამქერი ირეოდა, ტრიალებდა, ფარფატებდა... ირგვლივ არაფერი მოჩანდა. გზა კი ყველაზე ადრე გადაინამქრა, გასწორდა. თვალზე ამაოდ აცეცებდა, გზას ამაოდ დაეძებდა ერთი მერის მოზირებით მაქანზე მდგომი ორი მგზავრი. უგზოობა არაფერი, — მაგარმა, ქარბუქმა ჩააგდო ისინი საგონებელში. ბევრი იფიქრეს, თუ ცოტა იფიქრეს, პირველყოფისა ერთი და იგივე მოიფიქრეს — ერთიმეორესთან მისულებყნენ, ერთად გადააწვეყბათ, რა გზას დადგომოდნენ.

ასეუ მოიქცნენ.
— საით?! — მიახლოვებისთანავე იკითხა ერთმა. მას ბეწვის ყურებიანი ქუდი ეხურა. მოკლე, დაბამულე პალტო ეცვა. ტყავის თამბაჩუნი ემოსა და ხელში კარგად მოზრდილი ყუთი ეჭირა. ერთი სიტყვით, — თუ ყუთს არაფრად ჩავგაგდებთ, — ზამთრის გზისათვის იმედო იყო.

— ნა... საკენ! — მიუყო მორემ. ის პირველად ოღნავ მაღალი მოჩანდა. ეგვრ მაღლიც არ იყო, მაგრამ გრძელი პალტო ასე აჩნდა. პალტოს ქველი აეწიო და ყურეგინად შიგ ჩამძვრალიყო. მორეინარიანი პატარა ქუდი ეხურა. იმასაც ყუთი ეჭირა, — პირველზე უფრო დიდი ყუთი.

— რამხელა ყუთი აუთრეგია! — გაიფიქრა პირველმა. — თანაც როგორ მიბუზულა!.. წასვლის გაებდაც? კმ 1. რა თქმა უნდა, არა... ასე უგზობა სადგურში მოვიდეთ, ჩადგება ქარი... ჩადგება მა რას იზამს?!.. მეორის ვასაკონად ხმამაღლა თქვა ერთმა გზკნობით, თან გულში გაიგოღ: „როგორ იცინის!.. გზა არ მოგწონს? რას იზამ!.. არ მოგწონს და თქვი, დავიკალოთ-თქო, თქვი რაღას უძდი?! უძდი, რომ პირველად მე ვიქვამ? ნურას უკაცრავად!“

— ასეთ ამინდში თანამგზავრი ბედნიერებას! — თქვა მორემ. — ვიორით!... დაიძახა და პასუს აღარ მოუვლდა, ქუდი თვალზეზე ჩამოიფრებდა და მუხბამდე თოვლში შეერია.

„ბიბუტა, აღარ ხუმრობს, — გაიფიქრა პირველმა, — ძალიან კარგი, იარე, მოგდევ! შენზე ნაღვილი — მგლის ლუქმა იყოს!“ ეს გათფიქრდა და წინ მიმავლის ნაკვლებს დადავა.

ვიდრე გზას მიაკვლევდნენ, თოვლი მუხლამდე წვდებოდათ. გზა რომ იძვიეს ნაბიჯი უფრო გაუადვილდათ, უფრო აჩქარდა წინ მიმავლი. „ასე არ ივარგებს, — გაიფიქრა დამოვლითა, — ქარბუქში ჩქარა სიარული საალაღბლდება უნდა დაივარგოს და ხმამაღლა გასძახა: —

— შენი სახელი? რაო, ტატე? კეთილი და ბატონისანი! მე ილოს მეძახისანი.. ჰოდა, იცი, ჩემო ტატე, — თოვლის გზა მადურია, შეტყუება იცის, ნუ შევეყვებით, — ცეცხლ წვეკარბრებს მუხლს! ნელა უნდა ვიაროთ, ცოტა უნდა ვილაპარაკოთ, თორემ ქარი გავგვებრავს.

ტატემ ჩაიცილა. კეთილი, ცუკრე იყოსო, მოკვებით თქვა და ნაბიჯს მოუჭრა. „სასაქალად მიგდებს?! ცოტა არ იყოს მწყურადალ გაიფიქრა ილომ, — ვნახთო სასაცილო ვინ გახვდება?!. ეს წინ მიდის, გზას მიკვლავს, და მიყურებოვ... მე რა მიჭირს!...“ ხმამაღლა არაფერი ლუქამოს, ოღნავ წახრილი, თავგანდობლად მიხვდა ტატეს, რომელიც ასევე წახრილიყო და პირქარს მიმაბოდა, ნამჭერს მიარღვევდა. ასე მიიღოდნენ, არც უფრო მეტად იხრებოდნენ,

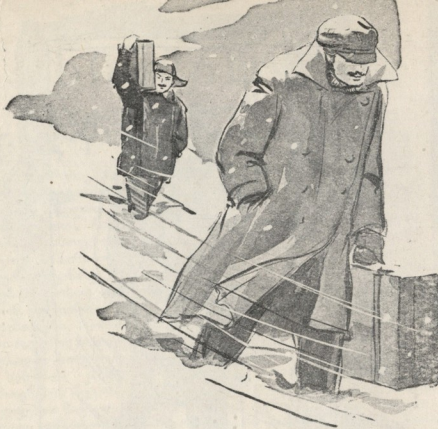
არც უფრო იმართებოდნენ, მხოლოდ ყუთები გადაქინდათ ხელიდან ხელში. ხმასაც არ იღებდნენ, ტატემ, როგორც ჩანს, დაიკარა თანამგზავრის შეგონება — ქარში ბევრი ლაპარაკი სახიფათოაო; ან იქნებ, საერთოდ არ იყო ბევრი ლაპარაკის მოყვარული, თორემ შეგონება ასე იოლად ვერ გაქრებოდა. მათ უშევს, რომ თვით ილომ დაიფიქრა თავისი ნათქვამი და დღემდე გატყბა:

- სადგური ხარ? — იკითხა ილომ, — ჩვენში ვისთან მიდისხარ?
- „ვისთან მიდისხარო?“ — ტატემ ამაზე მხოლოდ ბედნიერად გაიცინა, არაფერი თქვა. ეგებ უნდოდა მორემად ეკითხა თანამგზავრს, ეგებ — მესამედაც; — ვინ იცის, კაცნი ვართ, სიხარულს ზოგი უცხებ ვერ გამოამტკიცებს! ხოლო სადაურობა თქვა.
- კოლექტივში მუშაობ? — ისევ ილომ იკითხა.
- მამა! — მიუყო ტატემ.
- რამდენი შრომადლე გაქვს? — არ მოუწვა ილო.

ამის პასუხად ტატემ მოკლედ მიმარა: გმირობაზე ვარ წარდგენილიო!..

„ოჰო, — გაიფიქრა ილომ, — მე ვეკითხები, რამდენი შრომადლე აქვს, ეს მეუბნება: „გმირობაზე ვარ წარდგენილი!“ ისე ამბობს, თითქოს უკვე მგირი იყოს!.. მერე რაო, შეივლხან, ნურც გვრე გამოიღებ თავს, — გმირის მტრი რა გეინახავს?! ვითომ მე როგორ მიყურებ — ხუთი წელიწადია სტაბანოურ ვახტურ ვეგავარ, გეგმა ღირსი პროცენტზე ნაღვებ არ შემისრულებია!.. შენ ჯერ წარდგენილი ხარ, მიიღე და მერე დაიქვდე!..“ ოლო ცდებოდა. აია, ტატეს კილოში ქაღილი არ იგრანბოდა. ძნელი სათქმელია, ასე რად მოიგვნა ილოს? მართალია, ტატემ პირდაპირ არ უპასუხა, მაგრამ განა ეს ყველაფრის პასუხი არ იყო, — რაც იკითხა, იმისი, რაც უნდა ეკითხნა — იმისიც! ხოლო ილომ ეს ვერ ივარაუდა და ისეთინარად იკითხა: „წარდგენილი ხარ? —“ რომ აკპარადა იგრანბოდა, წარდგენა ყველაფრის როდი ნიშნავსო. ტატე მიხვდა და ითაკილა. ხმას აღარ გაეცემო, გადაწყვიტა თავისთვის. ხოლო იმავ დროს ილომ იფიქრა, თვითონ წასულოყო წინ. ტატეს შენაცვლებოდა.

— მოივა, მე გაგიღებები! დაიძახა ილომ. არც მოცდას, არც პასუს დალოდებია, წაირბინა, გვერდი აუქცია, უყვლა და ტატეს წინ გაუძვდა. საშოიდ ნაბიჯიც არ ექნებოდა გადადგმული, რომ მძლავრად დაუბერა ქარმა, იქვე ახლოს, თითქოს განებ

„მე დამიწავლა, თვითონ რამდენს ღამაპარაკობს?! გაიფიქრა ტატემ. ხოლო წამაძალა თქვა:

— რა უნდა იყოს?! დღესამი მონეტატრფოლი. სხვა რა უნდა იყოს?

— რა თქმა უნდა, მეტი რა უნდა იყოს?! მაგრამ გული უცნაურია, არა?! აი, მოგვადარა და თითქოს მუხლი მგვეტეფთა! — ეს ნათქვამი ძალიან მოეწონა ილიოს: „წამდავალდა ასეა... ჰო, ანეტომ მგვეტეფთა მუხლი, თორემ ტატემ როგორ უნდა მათარბნის! — თუმცა ეს დასკვნა ხაზას სინამდვილედ, ჩათვალა, მაგრამ გაიწვივერ დაიჯერა.

არა, ილიო არც ვერც ილიო დამეჯერო იქსი. ტატემ ზოგჯერ გაჯუტდებოდა ხოლმე, თუ არ უნდოდა არ დაეჯერებდა; ხოლო ზოგჯერ შეეძლო იოლად მინდობოდა ადლოს, სიტყვასაც; სწევდა იოლად დეკავშირებინა სხვადასხვა შემთხვევა და ღრმად სარწმუნოდ დასკვნა გამოეყვანა. ასეც მოხდა, სოფელში შესვლისას

მაღე მიაკვლია კავშირის ძახვ შემთხვევებს შორის და გაიხარა ისე, როგორც ალად, გულწრფელად ადამიანებს ჩვევითა; გაიხარა ისე, რომ უცებ დაეიწყება გზის სიძნელე. თითქოს აღარ ახსოვდა რა ძნელი იყო ქარბუქთან ბრძოლა ტრიალ მინდორზე. მინდორი კიდევ არაფერი, რა ძნელი იყო ბაღებში იქ ქარი უფრო ხმაურობდა, უფრო გრიალებდა, დამუდა, წიოდა ხეხილთა ტრბებში. თოვლსა ბერტყავდა, ახვევდა, ზინებდალ აწყობდა ორიღებში.

ქართლს პირისპირ ბრძოლა უნდა მუხლამდე ზოგჯერ წეობდემ თოვლის ამინდის. ესეც ძლიოს, გარადივის. ტატე სულ წინ მიდიდა და მხოლოდ სოფელში შესვლისას, პირველივე უკანა აგურის ორსართულიან შენობასთან შეყოვნდა, ერთ წუთს თვალის გაუშტერა მაღალ ფანჯრებს და მერე ილიოს შესცინა. კარგი, წყნარი ამინდის დროს ილიო მიხვდებოდა, რომ რაღაც ახარებდა მის თანამგზავს, მაგრამ მაშინ რა გავგო, რის ამოკითხვა შეიძლებოდა მის ქარბუქსაგან ალფულ სახეზე და აღჯუნებულ თვალეში?! განას ეს ქარბუქის ბრალი არ იქნებოდა? ხოლო, როცა მთორე სართულზე კარი გაიღო და კიბეზე ისარივით დაეშვა ჩვენი კოლმეურნების სასიქადლოო ქალიშვილი — თამრო, ილიო მიხვდა, რომ ტატეს თვალთა ატჯუნების მიზეზი ქარბუქი არ იყო.

— რამ წამოვიყვანა ასეთ ამინდში?! — მიახლოებამდე დაიძახა თამრომ.

— აკი შემოვიტავალე — ჩამოვალ-მეთქი! — შესცინა ტატემ.

— რა გუფო მერე! ქარბუქში მაინც არ უნდა ჩამოსულიყავიო როგორ იქნება...! თითქოს წყრებოდა თამრო, მაგრამ ან წყრომაში აშკარად იფრინებოდა სიხარული.

— ერიპა... — სიხარულითვე მივიტო ტატემ, ქარბუქსა სიტყვა როგორ უნდა ვამატებინოს?! ან რამ უნდა ვამატებინოს სიტყვა?! — მერე ილიოს მიუბრუნდა:

— წეადან მგვიხიზბოლი ვისთან მიიხიზარო? გიბასუსხო? თუ საჭირო აღარ არის? მიხვდი? ჩემ დანიშნულთან...!

თამრომ და ტატემ ხელი ხელს ჩაკვიდეს.

ილიომ გაიცინა, არაფერი უთქვამს, მხოლოდ გაიცინა და გულში გაეღო; „მაჯუბრები, მაშ რა იქნებოდა?!“

სოფლის თანვარე ქარი ზუზუნებდა და თოვლს ლეჩაქივით შლიდა.

მომხატდებოდა თოვლის ზვინი ასწია და მგზავრებს შმაგი თვალით გადაიარა. „ჩამიუხლო...“ დაიძახა ილიომ, თვითონ თოვლები დახტუტა და ჩამიხტა. ორიღე წუთის ასე იყო, მერე, ქარის ზუილი ოდნავ რომ მიწელდა, წამოიწია, თანამგზავს დაეწყო ქება, გაიფიქრა — თოვლში ხომ არ ჩამიძალაო, მაგრამ მას ისეც გაეცწრო, ხელს უწევდა, ეძახდა — ადექი მომეცვიო! — მართლა ყოჩაღი ბიჭია, — გაიფიქრა ილიომ, — გამირის წოდებას უთუოდ მიიღებს!..“

ილიო სულ უკან მიყვა ტატეს. ისეც ისე წახრილები მიდიოდნენ და მიარდევდნენ ქარბუქს. ილიო ფეხსა დაძამდა ტატეს ნაგე-ზურგებში, ზოგჯერ ერთი-ორი ნაბიჯით ჩამორჩებოდა და ამასობაში წამოიპარებოდა ტატეს ნაკვლევი. „შჯონის, ნამდვილად მჯობნის! — თავისთვის ამბობდა ილიო, — როგორა მჯობნის პა! გმირია?! ძალიან კარგი, გმირი იყოს! ნაკლები ბიჭი მეც არა ვარს...! ორას პოლმეტრზე დაბლა არ ჩამოსულიყვარ...! მგეფლობა პურის მოყვანაზე ნაკლებ საძნელი არ უნდა იყოს!.. რა ვიცი, მეიონ არ უნდა იყოს და...“ ქარმა ისეც წამოშტერა და გზა თოვლის სქელი ფარით გადაიღობა. ტატე ზურგით შერბუნდა. ქვიდ უფრო ჩამოიფხტა, უფრო დაიხარა. ილიო მიუახლოვდა, მიყვარდა. ხელი მოხვიდა ერთმანეთს და ასე იყვნენ, დიდერ ქარის ძლიერი ტალღა ვეცადივლიდა. მერე უშვებთ ამოსუნთქეს და ის იყო გზა უნდა განეგრძობო, რომ ილიომ დაიძახა:

— დაცადე...! მესივე ყუთი ძირს დაავადო, თავი ახხადა, ბეჭვის ყურბიანთ ქუდი ამოიღო და ტატეს გაუწოდა, — აპა, დაიხურე, თორემ სახე ვაგუთოშება...! ჩემი ძმისათვის მიმატეს...! ხუთმეტე ამ-თავრებს. თავის ადგილას ისიც გმირია. აპა, მაშ როგორა გგონია?! ტატემ გაიცინა და ქუდი ეგვიანოთვა.

გზა თანავრბეს. პო, ასე იტყობა, თორემ იმათ გზას განა გზა დაერქმეოდა?! წინ არაფერი ჩანდა, უკანაც დიდი ხანია გაპქარკინიფიზის პატარა სადავურის სოფელი. ირვლევი თოვლის ნამქერი ირეოდა, ქარი გუფუნებდა, თუცა ზადანთან თითქოს წყნარდებოდა.

— თითქოს მყუდროდებდა... — თქვა ილიომ. — სოფელს თუ მივუახლოვდით! — თვალბებს ძალა დატანა, ნამქერის მეტი ვერაფერი გააჩინა, მაგრამ მაინც იმედინად ვანაგრძობ, — მიუახლოვდებოდიო, მაშ რა იქნებოდა, — სულ ორი კილომეტრი ძლივს იქნება სადავურიდან ჩვენს სოფლამდე, გზას თუ არ ავცილით აქამდისაც უნდა მივსულიყავით... — გზას აცდნა, ცოტა არ იყოს, შიში აგრძობნობა და საწქაროდ დაუშტატა, — არა, არ ავცდებოდითი...! როგორ იქნება...! ეს სიმყუდროვე სწორედ სოფლის სიახლოვესანაა. კიდევ სცადა, რომ რაიმე გაერჩია, ისეც ნამქერმა ამოუცსო თვალბი, მაგრამ იმედი მაინც არ დაჰკარგვია, — პო, უკახლოვდებით...! თუმცა გული უკან მეწევა. რისგანა არ ვიცი...! პა, ეგებ შენ იყოდე, ეგებ გვეჩინოს: დიდი ხანია სოფელში არა ვყოფილვარ. დედამ შემომითვალა ამოდიო... პა, ვითომ რა უნდა იყოს?!“

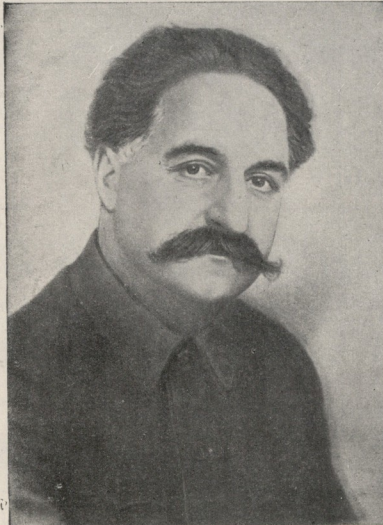

კომუნისტური თავდაჯერებული მუშაკები

სსრკ-ის ორგანიზაციის ბარლაცვალის 15 წლისთვის გამო

1937 წლის 18 თებერვალს გარდაიცვალა ლენინ-სტალინის დიდი პარტიის ერთგული შვილი, მკვლამერ რევოლუციონერი, კომუნისტებისთვის თავდადებული მებრძოლი, გამჩინებელი სახელმწიფო მოღვაწე გიორგი (სერგი) კოსტატინიძე-ორჯონიძე.

სერგი ორჯონიძემ მთელი თავისი ძალადონე და შეგნებული ცხოვრება ხალხთა თავისუფალი და ზედწინა ცხოვრების შექმნის მიზნით, არალტერალურ მოღვაწეობის ატაკტუეშეშეშე და შორეულ გადასახლებაში, დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის დღეებში და საბოლოო ამის ფორტებზე, სახალხო მებრძოლის აღდგენისა და მისი სოციალისტურად გარდაქმნისთვის მუშაობის დროს, ხალხის მტრების წინააღმდეგ ბრძოლისას, ჩვენი საყვარელი საშობლოს თავდაცვითი ძლიერების განტკიცებისთვის ბრძოლისას სერგი ორჯონიძე მუდამ იყო ერთგულად და დაჯანსაღებული, მტკიცე ნებისხუდის რევოლუციონერი. ბოლშევიკი, ლენინურ-სტალინური ტიპის მოღვაწე.

სერგი ორჯონიძე დაიბადა 1886 წელს ხოვდელ დორეში (ხარკოვის, ახლა ორჯონიძის რაიონი). იგი პაუკოვოდან ჩაება ჰქობურ რევოლუციურ მუშაობაში. 1903 წელს 17 წლის სერგი ბოლშევიკური პარტიის წევრი გახდა. აქედან დაწყებული მისი პარტიული რევოლუციური მუშაობა, რომელსაც იგი ლენინისა და სტალინის უშუალო ხელმძღვანელობით ეწეოდა.

1905 წელს სერგი ავსტრიაში გადავიდა, ხელმძღვანელობდა გუდუციის პარტიულ ორგანიზაციას. ამავე დროს იყო ხოვდელის საოლქო კომიტეტის წევრი. 1906 წელს სერგი პირველად შეხვდა ამახან სტალინს თბილისში გაზრდილი ორჯონიძე-რედაქციაში. აქედან დაწყებული იგი გააგრძელა არსებობა ამახან სტალინს პასუხისმგებლად. 1907 წლის მარტში პარტიულმა ამახანსტალინმა სერგი ბაქოში გაგზავნა სახუშაოდ. აქ იგი შეუერთდა იქნა ხალხის ბოლშევიკური კომიტეტში, რომელსაც ამახან სტალინი მეთაურობდა. 1910 წელს სერგი პარიზს გაემგზავრა. იქ პარტიულად შეხვდა ბოლშევიკური პარტიის დიდ ხელაღს ლენინს და იმსხვად ლექციებს ლენინის მიერ დაარსებულ ლენინების პარტიულ სკოლაში. სერგი ორჯონიძემ დიდი მუშაობა ჩატარა ლენინის უშუალო დაჯდობაში შესასრულებლად, კერძოდ, პარიზის პარტიულ კონგრესის მოწვევისა და მისი ოსტორული დადწყვეტილობათა ცხოვრებაში გასატარებლად.

1912 წლის იანვარში პირაღში შეხვდა VI სრულიად-რუსეთის პარტიული კონგრესიკი, რომელსაც პარტიიდან გადვიდა მუშევიკები და სახუდველი საყვარე ახალი ტიპის პარტიის, ლენინ-სტალინის ბოლშევიკური პარტიის პირადი კონგრესიკი პირაღ პარტიის ბოლშევიკური ცენტრალური კომიტეტი ლენინის, სტალინის, ორჯონიძის, სერგორჯონის, სანდარინისა და სხვათა მუშავედნებით. სტალინი და სერგორჯონი, ვინაიდან იმნი გადახალხლებაში იმხუდებოდნენ, ცენტრალური კომიტეტი დაუწყებლად იმწერ არჩუდეს.

ს. ორჯონიძის მუშაობა შეუმჩნეველი არ დარჩენია მუდის ორჯონისა. 1912 წელს სერგი დაამტკიცებ მებრძოლებს და მთავადვე უმოსტორებს ციხეში, სადაც 1915 წლის ოქტომბერში და მთავადვე გადაახალხლებს შორეულ ციხისში — ალუტაში. გადასახლებაში ყუფინას ს. ორჯონიძემ მტკიცედ და თანამედგრეულად განაგრძობდა რევოლუციურ მუშაობას.

1917 წლის თებერვლის რევოლუციის სერგის გადასახლებაში მოსწორებზე წლის გაგზავნულებზე იგი პირველადვე დაბრუნდა. ლენინის წინააღმდეგ სერგი შეუერთდა იქნა ბოლშევიკური ორგანიზაციის პეტროგრადის კომიტეტისა და პეტროგრადის საბჭოს აღმასკომის მუშავედნებით.

დიდი ოქტომბრის დღეებში ლენინისა და სტალინის ხელმძღვანელობით ს. ორჯონიძე დიდ პარტიულ-რევოლუციურ მუშაობას ეწეოდა, რასაც და მუშაობა მასებს სოციალისტური რევოლუციისთვის.

სამოქალაქო ომის მისიანად დღეებში ს. ორჯონიძე ფორტებზე, უშობების სახელმწიფოების ინტერვენციას და შინაური კონტრარევიციის წინააღმდეგ მუშაობებზე ბრძოლებში სერგომ თავი გამოიჩინა, როგორც ნიჭიერი

სამხედრო ხელმძღვანელი და სწრაფად მისი ერთ-ერთი მებრძოლი.

ს. ორჯონიძე მუშაობდა ცენტრის გეოგრაფიკულ და მხარეთმცოდნეობის განყოფილებაში. იგი ს. მ. კორგოლის დიდი ხელმძღვანელობდა თორავარდღილია არმიის განადგურებისა და საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ჩრდილოეთ კავკასიაში. ლენინისა და სტალინის უშუალო მითაობებში სერგი კორგოლის ერთად ხელმძღვანელობდა ამიერკავკასიის მშრომელთა რევოლუციური ბრძოლის ინტერვენციებისა და მათი დაქირავებული აგენტების — მუშევიკთა, მუხაგეტელთა, დამსკეთა კონტრარევიციული პარტიების წინააღმდეგ. სერგი ორჯონიძის ხელმძღვანელობით წითელმა არმიამ დაიპყროვალა აჭარაბაქანი.

1921 წლის თებერვალში ს. ორჯონიძემ წითელი არმიის წარუღებს მოუღდა მუშევიკების პარტიის წინააღმდეგ აჯანყებულ ქართველ მშრომელთა დასახარებლად 25 თებერვალს ს. ორჯონიძემ მოსკოვში დიდ ხელაღდებს ლენინსა და სტალინს გაგზავნა დღეებში: „თბილისში ფრიალებს საბჭოთა ხელისუფლების წითელი დროს, გაუშვარების საბჭოთა საქართველოს“.

1926 წელს სერგი ორჯონიძემ არჩეულ იქნა საკავშირო პ. პ. (2) ცენტრალური საკონტროლო კომისიის თავმჯდომარედ, დაინიშნა მუშაობა და გლობო ინსპექციის სახელმჯდომარედ და სსრ კავშირის საკომსაბჭოს თავმჯდომარის მოადგილედ.

1930 წლიდან სერგი საკავშირო პ. პ. (2) ცენტრალური კომიტეტის მოლტორიის წევრია. ამავე წელს იგი დაინიშნა სსრ კავშირის სახალხო მებრძოლის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარედ. უკანასკნელი შვიდი წლის მანძილზე ს. ორჯონიძე მძიმე მოქმედების სახალხო კომისიის პირველი იყო. დიდი მისი როლი ჩვენი სოციალისტური ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საკონტროლო გეგმის განხორციელებაში. არ იყო სახელმწიფოებრივი, სახეურული ცხოვრების აცხ ერთი საკითხი, რომლის გადაჭრაში სერგის არ ჩაეშოხის თავისი ორგანიზატორული ტალღატი. სერგი ორჯონიძეს დაუწყებლად კავშირი ჰქონდა მსხვად, ცოცხალ ავანგარდთან. ორჯონიძე იმსხვად მძიმე მრეწველობის სტალინ მოწვევად მუშაობს, მან პირველად დააფასა ალექსი სტახანოვის ძვირფასი ინიციატივა და დიდ მუშაობა ჩატარა სტახანოვიური მოძრაობის განხორციელებაში.

ს. ორჯონიძე დიდი სტალინის საუკეთესო მოწვევად ერთგული თანამებრძოლი იყო.

„იგი ხელმძღვანელი, როგორც ჩვენი სტალინი — ამბობდა სერგი — არც ერთ ქვეყნის არა შეუცნა. ჩვენი ქვეყანა უძლეველია, ჩვენი მუშაობა კლასი უძლეველია, ჩვენი პარტია უძლეველია, ვინაიდან მას სათავეში უდგას ჩვენი სტალინი“.

სერგის სილდა პარტიისა და ხალხის მტრები. იგი დაუწეობდა იბრძოდა ტრაკტატი-ბუხარინელებისა და სხვა გარყვინების წინააღმდეგ, რომელმაც უშუალოდ სსრ-ითა ხალხს, პარტიას. იგი ვვასწავლდა მუდამ თანამედგრეობა და შეუდრკული ვყოფილიყავი ლენინ-სტალინის პარტიის საქმიანობის ბრძოლაში. პირადვე სერგომ მთელი თავისი შეგნებული სიუცხლდ პარტიის საქმეს, ხალხის საქმეს, კომუნისტების საქმეს მიიხარა.

15 წელი გავიდა სერგი ორჯონიძის გარდაცვალებიდან. ეს პერიოდი ამახან უდღესი ავანგარდის ობორდული ამბებით, საბჭოთა ხალხის ლენინ-სტალინის პარტიის ხელმძღვანელობით, ამახან სტალინის ბრძოლას წინააღმდეგობით ააგო სოციალისტური საზოგადოება და მტკიცედ დაიცვა იგი მტრებისგან დიდი სამხედრო ომის პერიოდში დღეებში.

სერგი ორჯონიძის წარტახება და შთამავრებული ვაკაციითი საბჭოთა ხალხს დაფორტების სრული კომუნისტური საზოგადოების შექმნისთვის საბრძოლველად.

გ. შინგავაძის მიერ

ქეთო და კოტე

მ. ბაიანიძე

საკავშირო სქენაჯი

ფოტოზე: „ქეთო და კოტე“ მოსკოვის სტანისლავსკისა და ნე-მროვიჩი-დანიჩენკოს სახელობის მუსიკალურ თეატრში. მუხომი: მახათია ვ. ზუკუცი ქეთის როლში, მახათია ვ. ჩანდუკო კოტეს როლში. ქვემოთ: მახათია ვ. დანიჯი სკოს როლში, მახათია ვლ. კანდელაკი სკოის როლში.

ოცდაათ წელზე მეტია, რაც თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში იდგმება ვიქტორ დოლიძის კომპოზირებული ოპერა „ქეთო და კოტე“. ამ ხნის განმავლობაში ოპერისადმი ინტერესი ოდნავადაც არ შენეებულა.

ოპერის სახალისო მუსიკამ, ადვილად ასათვისებელმა, მღერადობით აღსავსე მელიოდებმა, ნაწარმოების მხიარულმა სიუჟეტმა „ქეთო და კოტეს“ ფართო პოპულარობა მოუპოვა საქართველოს გარეთაც. ოპერა თარგმნილია რამდენიმე ენაზე და დიდი წარმატებით მიდის ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქების მუსიკალური თეატრების სცენაზე. „ქეთო და კოტეს“ დადგმა განახორციელეს მოსკოვის, კუბიშვილის, სარატოვის, უფას, ულან-უდეს, ერევნის საოპერო თეატრებმა, აგრეთვე ლენინგრადის, კიევის, სვერდლოვსკის, ტაშკენტის, კრასნოდარის, პიატიგორსკის, ჩელოვის, იაროსლავის, კემეროვის მუსიკალური კომედიის თეატრებმა.

ქართული საოპერო მუსიკის ამ ღირსშესანიშნავი ნაწარმოებისადმი ინტერესი აღიძრა სახალხო დემოკრატიის ქვეყნებშიც. თბილისის საოპერო თეატრის სახეზე მიღებულია პრადის მუსიკალური კომედიის თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელის, ჩხო-სლოვაგიის მუსიკალური ხელოვნების აკადემიის პროფესორის, ირი ფრეიჯას წერილი, რომლითაც იგი იტყობინება, რომ პრადის მუსიკალური კომედიის თეატრი შეუდგა „ქეთო და კოტეს“ დადგმას. ირი ფრეიჯა თხოვს თბილისის საოპერო თეატრს „ქეთო და კოტეს“ პირველი სცენიური ხორცსურსების ავტორს, დაუმხაროს პრადის თეატრის სხვადასხვა მასალებით, რათა მან ღირსეულად შეძლოს ქართული ნაციონალური ოპერის დადგმა.

თბილისის საოპერო თეატრი ხალხით გამოხმამურა ირი ფრეიჯას წერილს. თეატრის მუხუმების ექსპანატებიდან შერჩეულ იქნა „ქეთო და კოტეს“ დადგმის ფორცსურათები, ლიბრეტოები, ამ ოპერის პირველმა დამდგმელმა ქართულ სცენაზე — რეჟისორმა ა. წუწუნავამ და ბალეტმეისტრებმა დ. ჯავრიშვილმა დაწერეს თავისი განმარტებანი, თუ როგორ უნდა დაიდგას „ქეთო და კოტე“. მიიღო ეს მასალა უკვე გადატვირთული პრადის თეატრს.

მომეც ხალხთა შორის „ქეთო და კოტეს“ პოპულარიზაციას დიდად შეუწყო ხელი ამ ოპერის დადგმა კ. სტანისლავსკისა და ნ. ნემროვიჩი-დანიჩენკოს სახელობის მოსკოვის მუსიკალური და ლენინგრადის მუსიკალური კომედიის თეატრებში. მათ თითქმის ერთდროულად აჩვენეს სპექტაკლები: ლენინგრადში პრემი-

ერა შედგა 1950 წლის 31 მაისს, ხოლო მოსკოვში — იმავე წლის 26 მაისს. სპექტაკლებმა დიდი ინტერესი გამოიწვიო. 1952 წლის 1 იანვრამდე, ე. ი. ერთი წლისა და რვა თვის განმავლობაში „ქეთო და კოტე“ მოსკოვში 140-ჯერ დაიდგა, ხოლო ლენინგრადში — 120-ჯერ. მოსკოვში ყველა 140 სპექტაკლზე თეატრი სასვე იყო ხალხით.

ეს არაჩვეულებრივი წარმატება, რა თქმა უნდა, პირველ ყოვლისა ვ. დოლიძის მუსიკის ღირსებას მიეწერება. ამავე დროს იგი დამდგმელთა და შემსრულეზელთა მადლი ოსტატობითაც აისხნა. მოსკოვში „ქეთო და კოტე“ დადგა რდსსრ დამსახურებულმა არტისტებმა ვლადიმერ კანდელაკმა. მოსკოველები მას იცნობენ, როგორც ნიჭიერ მომღერალსა და მახათიას. ეს რეპუტაცია კანდელაკმა საუესებით გაამართლა ამ სპექტაკლივით საქონ როლის ჩინებული შესრულებით. არა ნაკლებ მნიშვნელოვანია ლენინგრადის თეატრის დადგმა, რომელიც რდსრ სახალხო არტისტმა ნ. სმოლიანმა განახორციელა.

მხატვრული გაფორმება ეკუთვნის საქართველოს ხელოვნების დამახაზებელთა მილეაწვის ს. ვირსალაძეს. ცვეკვიშ მოს-

კოვშიც და ლენინგრადშიც დადგმულია საქართველოს სახალხო არტისტის ი. სუხიშვილის მიერ.

„ქეთო და კოტე“ მოსკოვის და ლენინგრადის თეატრებში მიღის ახალი რუსული ტექსტები, რომლის ავტორები არიან პოეტები ს. პოლოტინი და ტ. სკოტორსკაია. ამ ტექსტს აქვს გარკვეული ლიტერატურული ღირსება, განსაკუთრებით ეს ელესებულ იქნის, მაგრამ მასში შეუსაბამოაუც ბევრია. ტექსტში თვალსაჩინო ადგილი დაეთმო ქუჩაში ყურმოკრულ ანეკდოტებს. მესამე მოქმედების პირველი სურათი ზ. ანტიონოვის „ჭოჩის დაბნელების“ გადაღებებას წარმოადგენს. ჩამატებული პერსონაჟი დარჯანი, რომელიც დრამატურება ნენა-სურელით ბაზარში ვაჭრობს, იმის ნათელი დადასტურებაა, რომ ახალი რუსული ტექსტის ავტორებს ძალიან სუსტი წარმოდგენა აქვთ მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრის საქართველოს ყოფა-ცხოვრებაზე.

ეს შენიშვნა ეხება ლენინგრადის მუსიკალური კომედიის თეატრსაც, რომლის ავიზებიც და პროგრამებიც აჭრებულელია დამახინჯებული ქართული სახელებითა და სიტყვებით.

მოსკოვის და ლენინგრადის თეატრების სპექტაკლებში ვიქტორ დოლიძის მუსიკა „შეესვენება“ რამდენიმე ჩამატებულ მუსიკალური ნომრით, რომლის ავტორია კომპოზიტორი ვ. მურადელი. მოსკოვის თეატრმა ვ. მურადელის მიერ დაწერილი ნომრები მორიდებით პროგრამის ბოლოში აღნიშნა, ხოლო ლენინგრადის თეატრმა ვ. მურადელი, მის დაუკითხავად, ვ. დოლიძის თანავტორად გამოაცხადა. ეს შეცდომა ამჟამად გამოსწორებულია.

ზემოაღნიშნული ნაკლის მიუხედავად, „ქეთო და კოტეს“ დადგმა მოსკოვისა და ლენინგრადის თეატრებში საუკრადებო მოვლენაა. იგი მიწოდებს, თუ როდენ გაიზარდა სამოთხეაუყურებელი ინტერესი მომეც რესპუბლიკაში მუსიკალური და თეატრალური ხელოვნებისადმი.

სამაქლელ საამბორო —
მხატვარი ა. ნაცვლიშვილი •

ეროვნული
შემაჯობებელი

საქართველოს
საბჭოთაო
საბჭოთაო

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

აქტიურობის გზით

საქართველოს საპოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო მიზნის ატორი ოთარ თაქაიშვილი ხუთ ახლანდელ შემოქმედებით ახარაზე. მისი პირველი ნაწარმოებები თავიდანვე მიმართს სუბიკულური საზოგადოებრივობის ურალდება. ისინი გამოირჩევიან საპოთა ხალხის ცხოვრების აქტუალური თემათი, ურუალლობითა და ახალგაზრდული გუნებით.

ახალგაზრდა კომპოზიტორის ერთხარადაც ემარჯება როგორც მცირე, ისე დიდი ფორმის სხვადასხვა ენრის მუსიკალური ნაწარმოების შექმნა. დართო პოპულარობით სარგებლობს ო. თაქაიშვილის სიმფონიური პოემა „საპატორი“, კატატა „კავკასიისის გმირებს“, „მისასალმებელი უფერტურა მუსიკალისათვის მებრძოლ ახალგაზრდობას“.

ო. თაქაიშვილის ბრწყინვალე გამარჯვება სიმფონია, ახალგაზრდული“, რომელიც სტალინის პრემიით აღინიშნა. იგი უკვე დატკვირდა სიმფონიური ორკესტრების რეპერტუარში.

ო. თაქაიშვილიმა გახულ წელს შემქმნა საფორტეპიანო კონცერტო, რომელმაც კარა შეფასება მიიღო, როგორც თაბლისში, ისე მიაკიცხნო. იგი ნაყოფიერად შეუშაბს, აგრეთვე, იანამედროვე მასობრივი სიმღერების შექმნაში. საპოთა ცნობილია მისი „კომკავშირული პარზა“, „პიანერული სიმღერა“, სიმღერები სტალინზე, შერვაზე, მშვილდზე, საპატორზე. მას კეთუხის საინტერესო რომანები, რომლებიც დაწერილია დიბას, კავკასია და ვიკას ლექსებზე.

ამჟამად კომპოზიტორი სიმფონიური ორკესტრისათვის წერს კამრიხოს, რომელიც ქართული ხალხური სიმღერების მოტივებზე იქმნა აგებულია. მას განზრახული აქვს, აგრეთვე, ახლანდელ დიფის ოპერის წერა თანამედროვე თემაზე.

ამ დიდ და საინტერესო შემოქმედებითი მუშაობათვის ერთად, ოთარ თაქაიშვილიმ ატტორი საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩაბმულია. იგი მუშაობს სახელმწიფო კაბელში და არის საქართველოს ალკცენტრალური კომიტეტის წევრი.

ოთარ თაქაიშვილი მეცნიერულ მუშაობასც ეწევა — წერს დისტრეტის თემაზე; „საქარია ფალაშვილია და ნიკო ხუბანიანიშვილის საგუნდო ნაწარმოებში“.

„იოლანტა“

თილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში

ჰერკოვი რობერტა — შ. კაციაძე

პ. ი. ჩაიკოვსკის „პიკის ქალის“ შემქმნის მუიერ წესად, 1891 წლის გახალხულზე, დაიწყო ოპერა „იოლანტა“. წერა და ძირითადად თვეწაფარბით დაიშთავრა. ოპერა მხოლოდ 1892 წლის დეკემბერში დაიდა პეტერბურგის საიმპერატორი თეატრის სცენაზე. მალე „იოლანტა“ მთელი მსოფლიოს საოპერო თეატრები მიიარა. 1899 წლის შემოდგომაზე იგი თბილისში წარმოადგინდა. შთავარ რომლებს გაიმჩნილი მთელრელები — ბონისეყო და მაქსაკევა ასრულდნენ. თილისის საოპერო თეატრის სცენა „იოლანტა“ მიმდინარე სეზონშიც დაიდა.

საქტაქული შთავარ რომლებს ასრულდნენ ახალგაზრდა მიმღერლები. მათ შორის უნადადესობამ წლებიწინ

სცენიურობით მყურებლის მოწონება დაინახებრა ან როლის შემსრულებელმა შოთა კიკნაძემ.

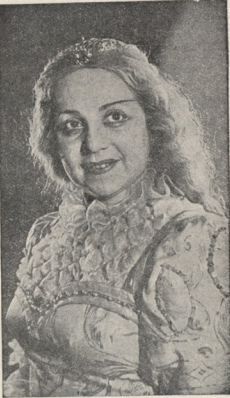
ამვე როლიმ სოფლმეზობრივ მიზიდული იყო უფროსი თობის შესანიშნავი წარმომადგენელი, რესპუბლიკის სახალხო არტისტი ბათო კრავიშვილი.

შეიღოს უბედურების გამო გაშმაგებული მთეე რთე კარად წარმოვიდინა დამსაუბრებელმა არტისტიმ გრიგოლ გრიგორაშვილი. გიეი ეთინაა ბნნაკიას დასამასოფრებელი სახე მუილის პატარა, მეგრამ დრამატულად ძნელ როლიში, შემსრულებელია შორის აღსანიშნავი არიან, აგრეთვე, პ. ოთამაძე, შ. ვალაშიძე და სხვები.

ოპერა დიდა ხელღერების დამსაუბრებელმა მილევანე, რეისორამა მ. კვალაშვილია. მის წინაშე როული ამოცანა იდგა: დრამატულობით აღსავსე, ერთმოთხებელი ოპერაში ძირითად შემსრულებელად გამოყენება ახალგაზრდა ძალეში, რომელიც უწარმოებსობა პირველად გამოვიდა ასეთ როულ პარტიტურში. რეისორამა გიკოსი დამასათეული სურათის წარმოდგენასთან ერთად სურდა წარმართა ახალგაზრდა შემსრულებელთა თამაში და კარე საქტაქული შტემა. ხელღერების დამსაუბრებელი მილევანის ასაყრავას მომდენილ დეკორაციებში დიდად დგებნათა რეისორის სურთი ჩანაწერის განყოფილებაში.

ხელ შეშობის გაწევირა, რათა მიმღერებს მიღწეოთა ინტონაციური დახვეწილობისა და დამღერებელთა სიმშრობისათვის.

პ. ი. ჩაიკოვსკის კველა ნაწარმოები განსაკუთრებული სიყვარულით სარგებლობს მთელში. თბილისის მსამხელეთათვის შედარებით უცხოშია ოპერა „იოლანტა“. უცხველად ღირსეულად აღსავსეა გვერისის კომპოზიტორის იმ ნაწარმოებთა გვერით, რომლებიც წარმატებით აღგებნა ჩვენს საოპერო თეატრში.

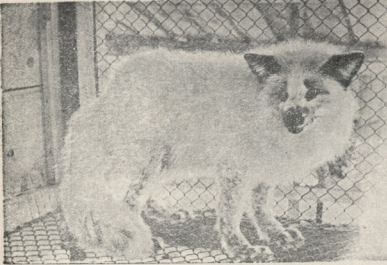
იოლანტა — შ. მიქელაძე

ა. ძიმინაძე

ბაკურიანი

ეროვნული

მელეობი

ბაკურიანის მახლობლად, ზღვის დონედან 1776 მეტრის სიმაღლეზე, 1932 წლის გაზაფხულზე შეიქმნა მელეობის მომწესმეული საბჭოთა მეურნეობა, რომელსაც 100-მდე ჰექტარი უკავია.

მეურნეობაში თავდაპირველად 36 შავ-ვერცხლოვანი ბეწვის მქონე დედალი და ამდენივე მამალი მელა იყო. განვლილი წლების მანძილზე მეურნეობა საგრძნობლად გაფართოვდა და ამჟამად მისი საწარმოო ჯგოფი 600-ზე მეტ მელას ითვლის. გარდა ამისა, მეურნეობას ყავს 2.000-მდე მოზარდი მელა.

მეურნეობის ამოცანაა მაღალი ხარისხის ბეწვეული პროდუქციის გამოშვება და ჯიშთა შემდგომი გაუმჯობესება.

ჯიშთა გაუმჯობესებაზე მუშაობს მეურნეობის კოლექტივი უფროსი ზოოტექნიკოსის ვიქტორ გიორგიძის ხელმძღვანელობით.

1943 წლის აპრილში ჩვეულებრივი შავ-ვერცხლოვანი მელეობიდან მიღებულ იქნა თეთრი ლეკვი. მეურნეობის მუშაკებმა შემ-

ღეს ამ თეთრი მელის შენარჩუნება და გამარავლება. საბჭოთა მეცნიერების აზრით, თეთრი მელა განსაკუთრებით იშვიათ შემთხვევას წარმოადგენს და დღემდე არ მოიპოვება დასავლეთ ევროპა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში.

მეურნეობის მიერ მიღებული თეთრი მელის ჯიში, რომელსაც შემდეგ „ბაკურიანის თეთრი მელა“ ეწოდა, გამარავლებულ იქნა სსრ კავშირის სხვა მეურნეობებშიც.

ბეწვის ხარისხი დიდად არის დამოკიდებული მელეობის წესიერ შენახვასა და კვეზაზე. საბჭოთა მეურნეობას აქვს მექანიზებული მელეობის წესიერ შენახვის, სადაც ახდენენ მელეობისათვის ხორცეულის, ბოსტნეულის, ძებვეულის, რძის, ტბილეულის, ლუდის ალაოს, თევზის ქონის და სხვა პროდუქტების შეზავება-დამოშავებას.

მეურნეობაში მუშა-მოსამსახურეებისათვის აგებულია საერთო და ინდივიდუალური საცხოვრებლები, კლუბი კინოდანადგარით, რადიოკვანძი, სასადილო, აბანო-სამრეცხაო და სხვა დამხმარე ნაგებობანი. მეურნეობის მესაქონლეობის ფერმა 100-მდე სულ პი-

რუტყეს ითვლის. წელს თვითიულ საფურავე ძროხიდან 1.500 ლიტრი რძე იქნა მიღებული, რაც მთლიანად მეურნეობის მელებს მოზარდად.

გასულ წელს მელეობის გამოზრდის გეგმა მეურნეობის კოლექტივმა გადატარებულ შეასრულა.

კ. ბელაშვილი

ფოტოზე — ზემოთ, მარჯვნივ: ბაკურიანის საბჭოთა მეურნეობის თანამშრომელი ნ. გელა-ვილი ვერცხლოვანი ბეწვის მელა; ქვემოთ, მარცხნივ: მელის ბეწვის დაზარბსება; ქვემოთ, მარჯვნივ: საბჭოთა მეურნეობის ერთ-ერთი ბეწვის ბუდე.

ფოტო ვლ. გინზბურგისა

ჩინური დამწერლობა

ღაწერლობის ანბანი ისრაელი

ჩვენ წყვირ ქალღმერთს სოსხა და ამ სოსხით აღწერაში იმ ბგერებს, რომლებსაც სხვაგვარა ჩვენ მიერ წარმოქმნილი სიტყვა იმეო თანამიმდევრობით, როგორცაა სიტყვის ბგერები, ჩვენ წყვირით მათ შესატყვისს ასობს. ჩვენ ვითყ, რომელ ასოს შევსაბამება სიტყვის თითოეული ბგერა და ამიტომ შევეძლია გამოვთქვათ ნებადა ან წყვირით ჩვენთვის ის, რაც დაწერილია.

ზოგიერთ ენაში სიტყვებისა თუ დრამების შემადგენელი ასოები ზედმეტწილი ასობა შეესაბამება იმს ბგერებს. სუსა, მაგალითად, ერთი სიტყვა, რუსულ ენაში, ჩვენი ანბანი საშუალებას გვაძლევს გამოვთქვათ ყველა ბგერა, რომელიც იმსგავრა ჩვენს ენაში უკნობს. ქართული ენის მართლწერა (როგორცაა) საკმაოდ მარტივაა. ჩვენი რთულბრუნა არ მოითხოვს სიტყვაში გვერდით ასოებს, რომლებიც არ გამოითქმება (ვერცე წოდებული „ყრუ“ ასოები). არ არის ასეთი შემთხვევები, რომ რომელიმე ბგერის გამოხატვადაც ირის ან საბო ასოს ხმარება დაგვიწინებდეს.

მაგარ დაწერილობის ანბანი ისტორიის ყველა ენას როლი აქვს ასეთი მარტივი და ნათელი რთობრუნა. განხილთ, მაგალითად, რა შემთხვევები გვხვდება ინგლისურ დაწერილობაში. ინგლისურად „ღანა“ გამოითქობს „ნაიუ“—ოთხი ბგერით, იწერება კი ხუთი ასოთი „knife“. ამასთანავე ჩვენ ვხედავთ, რომ დაწერილობისას კი სიტყვა იწერება ასე „kn-ით“, რომელიც არ გამოითქობს და რომელზეც რტყვიან, რომ ის „ყრუ“ ასოა. ჩვენ ვხედავთ აგრეთვე, რომ ეს სიტყვა აიღლება ხმოვანი ასოთი „ი“. მაგარამ ეს ასე „ყრუ“, მას არ გამოითქვან, შუა სიტყვაში წერებ მხოვად „ი“-ს, მაგარამ ამ ადგილას გამოითქვან ირ ბგერის „იი“.

მასადავს, შეიძლება ვთქვათ, რომ ინგლისურად ასოების სიტყვებში ზოგჯერ ზუსტად ასობს წყრენ (რომლებსაც არ გამოითქვან). ზოგჯერ კიდევ იმსხე ნაკლებს, ვიდრე ბგერების გამოხატვებში. ინგლისურად ზოგიერთი ბგერა იწერება ირამ კი გამოითქმება ერთი ასოთი; ინგლისურად ანბანში სრულბრუნა არ მოითხოვს მათთვის განკუთვნილ ასოებს, ასე, მაგალითად, ასო „შ“ ინგლისურად ირ ასოს შერწყმით იწერება „sh“, გერმანულად კი სამი ასოთი „sch“ (მაგალითად, სიტყვაში „Schule“—სკოლა).

ვერობეულ ხალხთა ენებიდან ყველაზე დასტურებით რთობრუნა ინგლისურად ასობს აქვს და ამიტომ ინგლისურ ენის შეწყვეტის—ერთ-ერთი მიზეზი სინდელის მისი რთობრუნა წარმოადგენს. სხვა ენობრივი ენებიც ირამდენიმე წესებით ხშირად ვერ იწერენ თანამიმდევრობას. ეს ითქვას ფრანგული და გერმანული ენის მიმართაც.

ღაწერლობა ანბანი

ახლა ვნახოთ, როგორ წყრენ ჩინელები. ჩინელები ანბანი (ალფაბეტი) არ გააჩნიათ, სხვაანარად რომ ვთქვათ, მათ არ მოხიბვებია დაწერილობის ისეთი ნიშნები, რომ თითოეული მათგანი დაწერილობა გამოხატავდეს რომელიმე გარკვეულ ბგერას, დამოკიდებულა მისი რთობრუნისა. ჩვენ თუ ხელს გვაქვს რომელიმე ენის ანბანი, შევეძლია ასობის საშუალებით დაწერილობა ამ ენაზე რომელი სიტყვაც ვერცა, ენაში ბგერაში, ჩვეულებრივ, ცოტადა, და ანანის ასობის დასწავლა ადვილია. რაცა მათ ბავშვი დასწავლის, იგი წყრის და ცოცხლის საშუალებას იქმს და, მასადავს, თავის წინადასოვი გამოითქვანს სიტყვებს არა მარტო მათი ნაქმამიმდევრად, არამედ მათი ნაწარმოებლად, წყრენ. ჩინურ ენაში კი წყრის ასობა ნული სიტყვა ისტორიულად არ გამოხატავებულა და ჩინელი ზამთრისათვის წყრის-ცოცხლის სწავლა არც ისე იოლი საქმეა.

როცა ჩვენ ჩინურ ბავშვის ამ წყრის ვხედავთ, ისინი ენაწარმა გვეჩვენება, ჩვენს გაუბუნებას და წყრენს არ გვანან. მათ გაუბუნება და წყრენი ჩვენ ვხედავთ სტრიქონებს, რომლებიც ზემოდან ქვემოთ არიან ჩამოშეწყობილები. მანის როდესაც ჩვენ ჰორიზონტალურად ვწყრთ მარცხნიდან მარჯვნივ, ჩინური ბავშვის ტექსტის სტრუქტურა, პირიქით, პირიზონტალურად არიან გასწავლებულნი, ჩვენს გაუბუნებში, ზემოდან ქვემოთ.

სტრიქონები ჩინურ წყრენში ვერცა კარგად დალავება და თანამიმდევრულად მისცევენ ერთმანეთს მარჯვნიდან მარცხნივ; ჩინელების წყრენ იწყება იქ.

სადაც ჩვენი წყრენი თავდება; ჩინური წყრის გადაცემულია ღებმა მარჯვნივ, ჩვენ კი ჩვენს წყრენს მარცხნივ ვწყრებთ. ყველაზე უმარტივეთია, ახლა ვნახოთ ჩინური დაწერილობის ნიშნები, რომლებიც სტრიქონებში დალავება, რას ვხედავთ?

ჩინურ წყრენში არ ჩანს, თუ როგორ გამოითქვა თითოეული სიტყვა წინადადებაში. ჩვენს წყრენში თითოეული სიტყვის ერთმეორისაგან ხარვეზით ვეფეთ, ჩინელები კი ასე არ იწყებენ. ჩინური წინადადება წარმოადგენს დამწერლობის ნიშნების უწყვეტ რიგს, სადაც ნიშნები არადრით არ არიან ერთმანეთისაგან გამოყოფილი. თვით ჩინური ნიშნები სრულად არ გვანან ჩვენს ანბანს. პირველი ყოვლისა, კი ნიშნები უპირადაა. ჩინური წყრის სტრიქონებს რომ დაევიწყებოდ, სულ ახალ და ახალ ნიშნებს დავიხატავთ, ზოგჯერ ჩინური, ცხელი, მერცხელი, მაგარამ ახალი ნიშნების სიმრავლეს დასასრული არა აქვს.

იქარობილები

ჩინური დაწერილობითი ნიშნების უპირადადობის გარეგნული ფორმის მებრად რთული და დახლარბულია.

ეგრობილები განკუთვნილი არიან ერთ-ერთი ნიშნის წყრენში.

თითოეული ჩინური ნიშანი რაღაც უწყნარ სურათთან არ ნაჭარბად გვეჩვენება. ამასთანავე მათში, ჩვეულებრივ, ვერ ვხედავთ მსგავსებას რაიმე სახის ნიშანსადავს. ადვილი შესაძლებელია, აგრეთვე, რომ დაბეჭდული ტექსტში თითოეული ნიშანი სტრიქონზე უხსტად ერთი ცვლადარი უქონარი. ზოგიერთ ცვლადარში მოთხოვნილია შედარებით ნიშნები, რომლებიც მარტო ბავშვისთვის ვხედავთ, სტრუქტურა კი 20-მდე და ზოგჯერ მტყვ წყრულ-წყრულია მასში ჩამოყვანილი ვარაუდობები.

დაევიწყებოდ ვარაუდობები ამ ცვლადარ წყრის წყრენში. ჩვენ ადვილად მიხვდებით, თუ რაში მდგომარეობს ხელის წყრის ტექნიკა, რომელიც ჩინელებმა შექმნეს. თითოეული შტრიხი გრძილდება იმის სახაის სტრუქტურა, თითქოს ის რბილი ყალიბითა და ტუთით არის დაწერილი. შტრიხი, ჩვეულებრივ, შედარებით წყრული ნიშნები იწყება, იქ კი, სადაც წყრენი თავდება, სადაც დაწერილი ხელს აწობს ქალაქს.

თითო ყალიბი ტუთის ტექნიკის სახელია—შტრიხი მსხვერპლი და მართლაც, მანში, როცა ჩვენი წყრენი იქ, როგორც ახლა ჩვენ, ჩვეულებრივ წყრენით ყალიბითა და მდენით წყრენს, ჩინელები საუკუნეების მანძილზე ბალნისაგან ნაკლებ ყალიბითა და ტუთით წყრენს (დღესაც კი უმთავრესად ასე წყრენ). ამიტომ მათ წყრის ტექნიკა ნიშნების მთავრობის ასეთი რბილი სტილი.

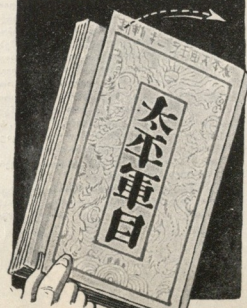
მაგარ ყველაფერი კი, რაც ჩვენ ვიხატავთ, ეტება მხოლოდ ჩინური დაწერილობის გარეგნული ფორმისა. მისი მთავარი და ძირითადი თვისებები ეტება იმის მდგომარეობის, რომ ჩინური დაწერილობის თითოეული ნიშანი, არ, როგორც ჩვეულებრივ, მათ უწყვეტად, თითოეული იგროვებდა ჩინური ენის არა რომელიმე ცალკეულ ბგერას, არ ნიშნებს, არამედ ამა თუ იმ საგნის, მოქმედებისა და მოქმედების მთლიანი ცნების გამოხატვას; იგროვებდა დამოკიდებულ სიტყვას; ამ წინადადებად მათელოვანი სიტყვის ერთ-ერთ ძირს წარმოადგენს. როგორც ვხედავთ, დაწერილობის ეს სიტყვა ძირუფრად განსხვავდება მისთვის ჩვეულებრივ სიტყვებისაგან.

ჩინელების მსგავსად, უძველესი დროის ხალხი მარცხნივ დასწავლა დაწერილობით წყრის, ეტება იგი, ჩინური ნიშნები, რომლებიც უძველესი მილიან სიტყვებისა აღნიშნავს. მაგარ ჩვენს დროში იგროვებდები სრულად წყრენს მხოლოდ ჩინელები; დაწერილობის ხალხი დანაწილ იგროვებდები სიტყვებში, რომლებიც სხვადასხვა ხალხს განაწავდა (ძველ ეგვიპტეში, ყველ მესოპოტამიაში) დღიი ნაწია გაქვია, და ეს ხალხები გამოვიდნენ ამ თუ იმ ანბანურ სიტყვაზე, იმ ხალხებზეც კი, რომლებიც ჩინელებისაგან აიღეს მათი იგროვებდები—ყოველგვარი და იპოვედებამ—იგროვებდები ვეგრიტეშენს მხოლოდ თვითონი თვისებები ანბანი. მხოლოდ ჩინელები ღებებამ თვისის ანბანი. წყრების ძველ ტიპზე. ყოველგვარა ცვლადარებში ჩინური დაწერილობის (სათვის რომელიმე თვისებები ანბანი) ასობა ცდები წყრენებში) ვთავით ვხედავთ ვერ ჰქონა. უფული, ამას აქვს განსაკუთრებული, ისტორიული და ეტიმოლოგიური მნიშვნელობა. რაში მდგომარეობს ჩინური დაწერილობის სიტყვის ასეთი განკუთვნილობა მარჯვნივ?

ჩინური ენის თაქსტები

ჩინური ენის განსაკუთრებული ფორმა ისეთია, რომ მასში სიტყვები არ იწყებულა ვერ ჰქვინის და არც რიცხვის მიხედვით, არ ხდება მათეარც ბრუნება, არც უდვლილება. ჩინური ენის დღესკინური შედგენილობა ძალიან გვეჩერა ერთმანარკუთვნი სიტყვა, ირმარკუთვნი.

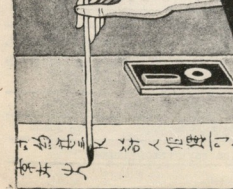
* მასა და გვერდები ეთრია ზნაინი—ხომბი (1851 წ. № 10) განმარტებული ფილოლოგიური მენარკუთვნი ლექსიონი, პრიფესორ ლ. ა. ვიკოვის სტატიის საფუძველზე (რად).

განი და მრავალმარცვლოვანი სიტყვები კი იშვიათად ცალკეულ მარცვლებად და თვითღებ მათგან დამოუკიდებელი მნიშვნელობა აქვს. ასეთი რამ, მაგალითად, ქართულში არ არსებობს, ქართულ სიტყვა „კატა“ ჩვენ გამოთქვამით ორი მარცვლით კატა, მთლიანად ეს სიტყვა ნიშნავს „კატას“, ცალკეული კი მისი მარცვლები არაფერს არ ნიშნავს: „კა“ არაფერს არ აღნიშნავს, და არც —ტა“. ავიღო ჩინური სიტყვა „კუცინი“, რაც ნიშნავს „კატას“. ამ სიტყვის პირველი მარცვლი „კუ“ თავისთავად „კატას“ ნიშნავს, მეორე მარცვალს კი „ცინ“ აქვს თავისი მნიშვნელობა—„ნაესივს“ ნიშნავს. ჩინური ენის თითქმის ყველა მარცვლიდან და მრავალმარცვლოვან სიტყვიდან თვითღებულ მარცვლით თავის თავად შეიძლება მხარებელი იყოს, როგორც ცალკე სიტყვა. ამასთანავე საინტერესოა, რომ ეს მარცვლები სათითაოდ თავისი განსაკუთრებული ტონი, წარღვერებით გამოითქმის. ჩვენი სწავლისათვის, რომელიც მიმდევარა არაა სწავ გამოითქვს, ეს განსაკუთრებული ნაღვლებად შესაზნუნია, მაგრამ ჩინურები, როცა დასაბრკოლებ, არჩვენენ მათ და ზედმიწევნით ზუსტად წარისასავენ. როცა რადიოთი ვესმენი მკაფიოდ გათქმულ ჩინურ ლაპარაკს, ჩვენ შეგვიძლია შევამჩნიოთ, თუ როგორ სხვადასხვა ტონით გამოითქმის ცალკეული სიტყვა. ჩინური ენის ბევრი ეწინააღმდეგობა სიტყვა ან ცალკეული მარცვლით ეწინააღმდეგობა თავისი ბგერებით, მაგრამ სხვადასხვა თავის ტონით. ავიღოთ მაგალითად, ჩინური მარცვალი „მაი“. თუ მას გამოთქვამთ გაქანურებით, ისეთი ტონით, თითქმის გაკვირვებას გამოგზავნავთ—მაინი ის ჩინურად „კუდანი“ ნიშნავს. თუ კი მას მოკლედ, მოწყვეტით, გავაგრძობთ გამოთქვამით, და თან დახალი მხით ვიტყვით, მაინი სულ სხვა სიტყვას მივიღებთ, სახელდობრ—„გაუდივას“.

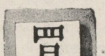
ამრიგად, ჩინური ენის ლექსიკა შედგება ისეთი სიტყვებისაგან, რომელთა აზრი მტკნოვლად დამოკიდებულია იმისგან, თუ რა ტონით იტყვება ის ნათქვამი, რადგან ეს ჩინური სიტყვები ზიარად აღიერებულია, ერთმარცვლოვანია, ადვილად გასაკვება, რომ ჩინური ენაში ბგერა ისეთი სიტყვა, რომელიც თავისი ბგერით შედგენილობით სავსებით ერთნაირია, მაგრამ სხვადასხვა ნაირი, როგორც მხრის, ტონის მიხედვით, მეორეს მხრივ—თავისი მნიშვნელობით (ინონიმიტი).

ქართულშიც არის ასეთი სიტყვები: მაგალითად: „კაცი უნდა ზერხ იყოს“, „მხრისაგან აღსული ზერხ იქონიდა“, ან „მას თავი მოჭრა“, „მას თავი მოაქვს“, „სოფელში იგი თავი კაცი იყო“, „იყუფა ერთი თავი ყველი“, „წივისი პირველი თავი იკ“.

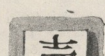

ეს სიტყვები (ზავსახული) ბგერებით სრულდებიან არ განსხვავდებიან ერთი-მეორისაგან, ტონითაც კი ერთნაირები არიან. ამის მიუხედავად, ისინი სულ სხვადასხვა ცნებას გამოასახლებს. მაგრამ ქართულში ეს სმარად როდი გვეხვება, ჩინურში კი ასეთი შემთხვევა უძარია, ამიტომ, თუ ჩვენ გვინდა ჩინური სიტყვები ასობით დავწეროთ, უსათუოდ იქვე უნდა აღვნიშნოთ ტონის განსხვავება, უსაშობოდ, მრავალ შემთხვევაში, სწორად ვერ გავიგებთ დავწერლის აზრს. მაშასადამე, ჩინური ტექსტის ბგერითი ანაზნის ასობით ჩაწერას საკმაოდ ღლიდ დაბრკოლება ელმება წინ.

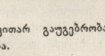
თუ კი ტექსტს იგოვლოვებთ ჩაწერით, მაშინ თვითღებულ იგოვლოვით ეწინააღმდეგობა მარცვლებს სიტყვის წერა-კითხვისას, თუ უნდალოდ სიტყვის სიტყვას „მაი“, ჩინელი ვერ გაიგებს რაზეა ლაპარაკი, „ყიდავუ“ თუ „კუდიდავუ“. მაშინ კი, როცა ჩინელი წერს იგოვლოვით, სულ სხვა—თვითღებულ ცნებასთვის მას თავისი იგოვლოვი აქვს. „მაი“ როცა „ყიდავს“ აღნიშნავს, ასეთი იგოვლოვით დაიწერება:

„მაი“ — ამ სიტყვას ჩინურები წერენ კვადრატის მსგავსად:

და „მაი“ „გაუდივის“ მნიშვნელობით— ასეთით:

და არავითარ გაუგებრობას ადვილად არ ექნება.

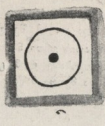
ნიკოვლოვის იმპორი

როგორც ყველა სხვა დაწერლობა, ჩინური იგოვლოვებიც პირველყოფილ სურათგან დაწერლობად წარმოიშვა, ესე იგი სურათობით, ნახატებით წერიანდ. მაგრამ ეკონა მსგავსობაში ისინი იმდენად დამორიდდნენ საგნების რეალისტურ ასახვას, რომ მათ ან საგნების გამოყენება უკვე შეუძლებელი შეუქნა. მეორეს მხრივ, საგულისხმოს ის გატეხება, რომ არტელოვლებს მირე ამაფინია ისეთი ძველი ჩინური წარწერები, რომლებიც ოთხი ათას წლის წინათ იყო შესრულებული. წერის ტექნიკა იმ დროის მტკნოდ პრიმიტიული იყო — ნიშნებს რაიმე წვეტიანი იარაღით იხვევდნენ ძალზე ფხაჩვიდნენ.

ეს უძველესი ჩინური წერილი ნიშნები ჩვენივე მტკნოდ საგულისხმოს იხით, რომ მათში ჯერ კიდევ არის შესაძლებელი გაგვირგობა, თუ რა რვა-ხუთი საგნებს გამოასახლებენ ისინი. „მუ“, მაგალითად, აქ დასახულია

ჩინურის საწერი ხელსაწყო: ყალიბი, ფინჯანი ტუხრისაგან და გასწვნილი ტუხრი.

წრის სახით, რომლის ცენტრში წერტილია მითავსებელი.

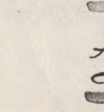
როცა მოვიანებთ ჩინულმა ქალადი გამოიგონოს (რომელსაც ღვენ ახლად ვიყენებთ, როგორც ძირითად მასალას წერისათვის) და წერა დაიწყო, ეს ყველითა და ტუხით მიუხეზებულობის და ადამიანთა მიერის შვიდი სიფუფილისათვის წრის შედგენა ცალკეული მარცვლები დაიწყო და პოლის და ზოლის ის ოსიკურებლად გაააქტეს, წერტილი კი — სწორი ხაზად, ამის შედეგად ახლანდელ ჩინურ დაწერლობაში „მუ“ გამოხატება ოსიკურებით, რომელიც გადახატულია სწორი ხაზით:

ხებს მთლიანად, როცა იგოვლოვებით სურთ რომელიმე გატეხილ სიტყვას გამოასახლო.

ჩინური იგოვლოვების უძველესი ფორმა მრავალ შემთხვევაში გვეპოვება ჩინურების ძველ კულტურას, მაგრამ ნაღვლ საზოგადოებრივ ურთიერთობას კი ზნაგორი ცნებებს. აქ, ყველაზე ცნაწვილით უნდა აღინიშნოს სიტყვას „კალი“:

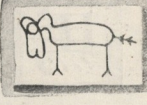
რა აზრია ჩაქსოვილი ან ნიშნით ახლანდელ მის ფორმის ძნელია რამეს ამოკითხვა. მაგრამ ის, როგორც გამოხატულია ეს ნიშანი უძველეს წარწერებში ძალად:

ეს — პრიმიტიული ხაზების ამოვსებნილი გამოსახულება ადამიანის, უფოელ ქალის. თუ დავაკვირდებით მის პოზას, დაინახავთ, რომ ქალი მუხლებზე დას და წინ გაუჭირდა ხელები გადაკვეთილებული აქვს: აღმა, მისი ხელები შემოკლილია. უფოელ, ეს ხელმეორეობით ტყვე, ან მონა ქალია. ჩვენ აქ უნდა გავისხიოთ მთელი ის მძიმე ისტორიული გზა, რომელიც ქალს უნდა გაველო უძველეს დროის დამინებელი, მორჩილი მდგომარეობითა და მისი დროულად, როცა საკმაოდ ბევრის ყველა ქალს სრულ თანაწიროვლებთანაა მთლიანი და მამაკაცთან თანასწორად გამოიღოს მონიხა და ცოდნის ყველა საბრძოლვე.

„პალსისპირი ნაი“

იკ, მტკნოდ საინტერესო მავალი იმისა, თუ ცხოველს საკმაოდ იმეტიკესული გამოსახულება თანდათან რომ გაეკავია ჩინურ დაწერლობაში უწყნარ იგოვლოვად, რომელიც ამ ცხოველს არავითარ აღარ მოვევლინებ. მველ წარწერებში ცხენი ამატებულია ასე:

მართალია, აქ ჩვენ გვაკვირდებით ცხენის თავის ფორმას, უზარბაზრო მისი თვალი, მაგრამ ჩვენ მაინც ვხედავთ ცხენს, როგორც ცხენს — ოთხი ხელები და კედლი. უნდა ითქვას, რომ მველად უნდა საკმაოდ მხრად აღიქვას თავისი მორჩილობა მხრად მხრად. როცა ჩინელი ობადთან მიეჭნენ ვეტერტაკაღური სტრატეგიებით ხელსაწყოებს

ეს, ალბათ, „სიტყვებია“, რომლებიც ბადად ამოჭრილან და ზეითივე მოიჭრილან (ან იგოვლოვებს წარმოიხმის შესახებ განსახლება მოსაზრება გამოიშვლი), ეს მავალი იმის მარცვლებია, თუ რა ნაირ-ნაირ ხერ-

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

35/50

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

